

הישיבה

הגליון לבן הישיבה

העיתון של הבוקר הובא במקרה לישיבה, וראיתי כי בכותרת הראשית כתוב על האבטלה הגואה באירופה... שאלתי את עצמי וכי זו צריכה להיות היום הכותרת הראשית?! הרי מצאו רבי עקיבא איגר חדש!

הגאון רבי אברהם גניחובסקי זצ"ל אינו מבין את כותרת העיתון...

עם שבעה רקיעים, שמים ושמי שמים נסמכו תמיד על תשובות רבי עקיבא איגר והנה מצאו עוד עשרות תשובות רבי עקיבא איגר חדשות! מי יכול להבין בכלל מה המתרחש בקרבם בכעסו, כאשר הבשורה הזו נפגשת עם בשורת כותרת עיתון יומי? אחד התלמידים הזדעזע למראה פני הרב, שלא ראה כך מעולם, ודמעה צלולה נצנצה בזוית עינו של הבחור. דמעה זכה של תלמיד. והבחור ההוא, שעינו נצנצו בדמעה קטנה, כיום, כבר למד את רוב הש"ס, וכתב חידושי תורה מובהקים. וכבר נישק את ספרי רבי עקיבא איגר מאות פעמים, ועיתון אין לו בבית עד היום.

כעס על תלמיד

"פעם נוספת העלה על פניו בבואה של כעס, בעת השיעור" - העיד תלמיד אחר.

ר' אברהם ציטט תשובות פני יהושע, שדעתו, שהמכשיל יהודי באיסור דרבנן, עובר על לאו דאורייתא של לפני עיוור, כי נתן לפניו מכשול - שהכשילו באיסור. אחד התלמידים (כיום ת"ח מובהק) שאל בקול של תמיהה

"מה? אם כן נמצינו למדים, שראובן המשוחח עם שמעון באמצע קדיש עובר על איסור דאורייתא?! כי למרות שהשיחה אסור מדרבנן אבל האיסור הוא גם לפני עיר דאורייתא."

"כן", השיב הרב.

"וכי יהודי שמדבר בעת חזרת הש"ץ הוא עובר על לאו דאורייתא, איך זה יכול להיות?!" שאל שוב התלמיד.

צווחה פרצה מפיו של ר' אברהם "ואם זה דרבנן, אתה מבין כן?!!... קשה להבין?! איסור דרבנן מובן כן?!"

ר' אברהם התחלחל לשמוע שהנער מסוגל לקבל בהבנה את מי שעובר איסור דרבנן יותר מדאורייתא, הרי אסור לשוחח באמצע קדיש, וכי יש נפק"מ אם האיסור מדאורייתא או מדרבנן?!!... (מתוך 'ויאמר הנני')

השיעור בישיבה הקולות והברקים שני עמודים מזה ומזה - תומכים את תקרת היכל הישיבה. ומגיד השיעור תומך בעמודי העולם בתנועות ידו. הסטנדר הפשוט, הספסלים הישנים והבל פיהם של לומדי התורה הם מקיימים את העולם, וכך נשמע קולו של הגאון בלימוד התורה עשרות שנים: קול מים רבנים אדירים משברי ים.

היו קולות מוגוונים בעת השיעור: קול של שמחה, קול ויכוח, קול תרועת חידוש, קול סערת גלי ים התורה. געקאכט. היו גם קולות של התערוריות, ואף קולות של תוכחה ממש. ואפילו בבואה של כעס. כעס מאן דכר שמי? אבל זו המציאות (המשמחת) - מעשה של כעס שהיה:

באותו בוקר, הוא נכנס ובא לשיעור בצעדים חפוזים. מדי יום היה נכנס במתינות והיום במרוצה. התיישב ליד השולחן והנחית עליו דפיקה בנימת כעס: יש לי טענות על עיתון... הבחורים ישבו דוממים. הם לא הכירו את ר' אברהם יוצא משלוותו, ותמחו מדוע הרב מזכיר את העיתון היחיד שהיה בשעתו לציבור החרדי. מה לבחורים ולעיתון? על מה ולמה נראה ככועס?

ר' אברהם דיבר כדרבנות: מצאו והדפיסו ספר חדש ואמש הוא יצא לאור, ספר שלם מכתב יד של רבי עקיבא איגר שהיה גנוז וספון כמעט מאתיים שנה, כל כך הרבה שנים שהתשובות הללו היו בעילום ועתה התגלו והודפסו.

המשיך בלהט: העיתון של הבוקר הובא במקרה למשרד הישיבה, וראיתי כי בכותרת הראשית כתוב היה על האבטלה הגואה באירופה... שאלתי את עצמי וכי זו צריכה להיות היום הכותרת הראשית?! הרי מצאו רבי עקיבא איגר חדש!!"

פניו היו להבים: "חשבתי שהכותרת הראשית תהיה שמצאו שו"ת חדשים מרבי עקיבא איגר שלא שזפתם העין". הוא לא נרגע. הוא ידע היטב מה זה עיתון, וכמה העולם רחוק מהעושר של העולם הבא ומהטעם של רבי עקיבא איגר, אבל להיפגש עם הכותרות הללו רגע לפני השיעור, הכאיב לו עד מאד. הפגשיה הזאת - קודש עם חול, זעזעה כבל חשמלי רותח בקרבן. הבחורים הבינו לליבו ולפניו הלוהטים. כי העולם ומלואו של ר' אברהם,

פעם שאלתי אותה למה היא צועקת ומזכירה לו כ"כ הרבה פעמים, והיא ענתה לי: מכיון שאם הוא לא ידליק את התנור לפני שהוא מתחיל ללמוד גם אם הקור יתגבר, הוא לא יפסיק בשביל זה את הלימוד ולכן אם היא לא תתפוס אותו קודם הוא ילמד ללא הימום שעות מרובות

הגאון רבי אברהם צבי ישראלזון שליט"א על מאה שנות לימוד של מרן הגרי"ש אלישיב זצוק"ל

שאלה את עצמה וכי אתמול בסעודה באמת לא היה לו כח לאכול ולא היה לו כח אפי' לזוז?

הרי עכשיו כוחו במותניו כמו נער צעיר שלומד עם ברען נפלא... "כן אני זוכר כי בלילי שבתות של החורף היה כבר משכים קום בשעה 12 בלילה, וכך הוא המשיך ללמוד עד תפילת שחרית בשעה שבע וחצי בבוקר במשך 7 שעות ברציפות בקור הירושלמי, בניגון במרץ ובשמחה מבלי להפסיק וכמובן מבלי להירדם ולו לרגע אחד. "מי שעמדה לימינו כל השנים הייתה הסבתא ע"ה, תמיד הייתה משכימה קום לפנות בוקר ביחד עמו בלי שעון כאשר היה לה עול ושיעבוד מכך כדי לשמשו. אולם בשנות זקנותה כשנחלשה כבר הייתה רק מתעוררת משנתה ובימי החורף הקרים בירושלים דאו הייתה צועקת ממיטתה למו"ז ומזכירה לו להדליק את התנור, לפעמים היא צעקה הרבה פעמים עד שהוא הדליק. פעם שאלתי אותה למה היא צועקת ומזכירה לו כ"כ הרבה פעמים, והיא ענתה לי: מכיון שאם הוא לא ידליק את התנור לפני שהוא מתחיל ללמוד שוב לא ידליק אח"כ באמצע הלימוד, וגם אם הקור יתגבר יותר הוא לא יפסיק בשביל זה את הלימוד אף לא לרגע אחד של הדלקה, ולכן אם היא לא תתפוס אותו קודם הוא יישאר ללמוד ללא כל הימום שעות מרובות.

הגאון רבי אברהם צבי ישראלזון שליט"א מו"צ בב"ב, נכדו חביבו ומי שזכה שנים רבות לקרבתו הנדירה של מרן הגרי"ש אלישיב זצוק"ל מספר ממה שזכה לראות: לדעתי, ההסתכלות על כל הסיפורים על מרן מו"ז זי"ע צריכה להיות, שאין כאן פרשיות ותקופות חלוקות, אלא הכל היה סיפור אחד ארוך של כמאה שנה של דביקות בתורת ה' ללא כל הפסקים.

בירושלים של אז, לפני שבעים שנה ויותר כבר פקיע שמייה כענק בתורה וכמתמיד בה"א הידיעה. גדולי אותו הדור כבר שוחחו עליו בהתפעלות מיוחדת.

"לא יאומן כי יסופר עד היכן הגיעה דבקותו בתורה. היה זה בליל שבת לפני הקידוש כשנה ומחצה לפני הסתלקותו, כשכבר עבר את גיל מאה, אז לא היה לו כוח להרים את הכוס כפשוטו, לא

עובדה אופיינית על התמדתו הנדירה מספר לנו הגרא"צ שליט"א: באחד הת"תים בב"ב היה מנהג שבכל סוף שנה היה המלמד של כיתה ח' נוסע עם הילדים למו"ז להתברך מפיו, וזה היה הטיוול השנתי שלהם שכל תלמיד מקבל ברכה ממו"ז ולוחץ את ידו. וסיפר לי המלמד, שפעם אחת אחרי שיצאו התלמידים מבית מו"ז סיפר לו אחד הילדים בהתפעלות בכהאי לישנא: "כנסתי הראשון מבין הילדים, וראיתי שהרב אלישיב יושב רכון על הגמרא ולומד בקול רם עם האצבע בתוך הגמרא. כשנכנסנו כולנו ועמדנו בקודש פנימה וכל הילדים המתינו שהרב ירים את ראשו מהגמרא ויביט בהם, אך הרב בשלו ממשיך ללמוד בריכוז מוחלט ואינו שם לב לכל הרעש וההמולה של הילדים, והמתנו כולנו שהרב יפסיק מלימודו. וכשזה לא קרה ניגש אליו נכדו ר' אריה שליט"א ואמר לו שהתלמידים הגיעו כמתוכנן.

מיד הרים הרב את ראשו כשהאצבע עדיין נעוצה בגמרא, וכשראה את קבוצת התלמידים מיד החליף הרב את אצבעו הימנית באצבעו השמאלית והצביע בגמרא עם אצבע ידו השמאלית והושיט לנו הילדים את ידו הימנית, וכל הזמן אצבעו השמאלית נעוצה בגמרא. המשך בעמוד 17 <<<

מדובר בכוס מיוחדת או גדולה שקשה להרימה אלא כוס רגילה, כוס ששוקלת 150 גרם לא היה לו כח להחזיקו! וכל זמן הקידוש היה צריך לתמוך בו מתחת ידו להחזיק את הכוס. כ"כ חלש היה ואפילו לאכול בקושי יכל, והיה צריך לשכנע אותו לאכול עוד קצת ועוד קצת. והנה לאחר שגמר את סעודתו הלך לישון שזה הסתכם כידוע בשלוש שעות. וסיפרה בתו א"מ שתחי' שכל הלילה היא ישבה על ידו משום שחששה לבריאותו, שמא ח"ו יקרה לו משהו עקב החולשה הנוראה, או שמא יהיה צורך לעזרה כלשהיא, ותוך כדי ישיבה ממושכת היא נרדמה ופתאום התעוררה והנה היא שומעת קול גדול בוקע מהחדר הסמוך, "זאגט די גמרא..." בניגון נפלא ושובה לבבות ובקול גדול וברוב מרץ! אמי שתחי' סיפרה כי הכירה היטב את קולו, אך היא פשוט לא האמינה שזה באמת הוא, היא הלכה מהר לראות, ואכן היא ראתה אותו יושב ולומד בשקיקה רבה ובחשק גדול במשך כארבע וחצי שעות רצופות. היא

אנחנו לעוררתך בכל ענין ונושא בדרךך לעלות מעלה מעלה.
צוות מורחב של 'מוקד הישיבה' לעוררתך בכל יום בשעות הערב
בין השעות 7:30 ל- 10:30 בערב ★ שיחת חינם

1-800-20-18-18

הייתי אצל רבנו עם חבר בעל תשובה שאשתו חלתה ל"ע במחלה, ורבנו אמר לו שאם יקבל על עצמו ללמוד את כל הש"ס היא תבריא

לסיום חומש במדבר, לקט תשובות ממרן הגר"ח קנייבסקי שליט"א שהשיב לשאלות בענייני תורה, יראה ועבודת ה'

לא מצליח להבין את הגמרא, אע"פ שבאוניברסיטה סיימתי בהצטיינות לכבוד מרן שליט"א

אני בעל תשובה לומד גמרא כחמש שנים ולא מצליח להבין ולקטוט את הגמרא כמעט כלום, ניסיתי חברותות, הרבית תפילות ובכיות, ולא מצליח להבין את מהלכי הגמרא, אע"פ שבעברי באוניברסיטה סיימתי בהצטיינות תואר ראשון ושני. אני שבור ומיואש, מה עלי לעשות, אולי זה נקרא אינו רואה סימן ברכה בלימודו, אולי בגלל עברי החילוני מוחי נטמטם לגמרי ושוב לא אוכל ללמוד לעולם, יורני רבנו מה עלי לעשות.

והשיב לו:

"אם תתפלל שתבין בסוף יועיל"

לקנות יראת שמים

לכבוד מרן שליט"א

יורנו רבנו, איך אפשר לקנות יראת שמים.

והשיב לו:

"ילמד מוסר"

שמחת התורה כיצד

לכבוד מרן שליט"א

רציתי לשאול, באיזה דרך ניתן להגיע לשמחה והתמדה בלימוד התורה.

והשיב לו

"ע"י שמבינים" (את מה שלומדים)

לקבל פני משיח

לכבוד מרן שליט"א

מה העצה הטובה לבן דורנו, לזכות לקבל פני משיח צדקנו? והשיב

"ללמוד בהתמדה"

מצווה גדולה

לכבוד מרן שליט"א

הגמרא במסכת קידושין דף כ"ט ע"ב אומרת שאשה אינה חייבת ללמד את בנה תורה מאחר ואינה מחויבת ללמוד בעצמה, רציתי לשאול, האם אשה אלמנה שיש לה בן קטן, ואין מי שילמד איתו חומש, האם במצב כזה היא כן חייבת ללמד את בנה, או לא.

והשיב לו:

"אין חייבת אבל מצווה גדולה"

מה לעשות כדי להיוושע, ולמצוא זיווג

לכבוד מרן שליט"א

באתי לבקש מרבנו שליט"א ברכה ועצה מה לעשות כדי להיוושע, ולמצוא זיווג הגון בקרוב, ולהצליח בעבודת הקודש שאני עוסק בו, מה עלי לעשות?

המשך בעמוד 7 <<<

לכבוד מרן שליט"א

הייתי אצל רבנו עם חבר בעל תשובה שאשתו חלתה ל"ע במחלה, ורבנו אמר לו שאם יקבל על עצמו ללמוד את כל הש"ס היא תבריא, רציתי לשאול ברשות מרן שליט"א, האם יש שייכות בין לימוד הש"ס לרפואת המחלה הידועה.

והשיב לו

"תורה היא רפואת לשריך" (הוא ע"פ הפסוק במשלי פ"ג פסוק ח')

לומד תורה כדי שהשכל יתפתח

לכבוד מרן שליט"א

רציתי לשאול אם אני לומד תורה כדי שהשכל יתפתח, ואהיה יותר חכם, האם זה נקרא שלא לשמה שמתוכו יבוא לשמה, ומקבלים על זה שכר, או לא.

והשיב לו:

"ילמד ולא ישאל שאלות"

לומד בכולל ואני לא מוצא הצלחה בלימוד

לכבוד מרן שליט"א

אני אברך כבן ארבעים, לומד בכולל ואני לא מוצא הצלחה בלימוד, קשה לי הריכוז מאוד ויש לי תפיסה קשה, אולי יעזור לי בעצה טובה מה עלי לעשות.

והשיב לו

"תלמד ותחזור ותלמד כל הימים"

שכר תלמיד חכם שילמד עבורו-לזכותו ש"ס

לכבוד מרן שליט"א

מי ששכר תלמיד חכם שילמד עבורו-לזכותו ש"ס, והוא משלם לו הרבה כסף עבור זה, האם כשיגיע לעולם האמת לאחר מאה ועשרים, ייחשב לו הדבר כאילו הוא למד מדין שלוחו של אדם כמותו. והשיב לו

"למד, אבל אינו מבין כלום" (ויהיה לו שכר הלימוד)

למדתי ש"ס בבלי וירושלמי, אך אינני זוכר כמעט כלום

לכבוד מרן שליט"א

אני אברך כולל ומחויף לסדרי הכולל למדתי בדרך בקיאות ש"ס בבלי וירושלמי ועוד, אך שמתי לב שאינני זוכר כמעט כלום מזה, ועברתי ללמוד דף גמ' רש"י תוס' ליום ולחזור בע"פ, אך נוכחתי לראות שגם מזה אינני זוכר הרבה, חשבתי אולי לסכם בכתב את הדף כל יום, אך אינני יודע את הדרך הנכונה ללמוד, ילמדני רבנו איך לנהוג.

והשיב לו:

"אין אדם לומד תורה אלא במקום שהוא רוצה ואיך שהוא רוצה"

האם לישיבה נכנסים לפי מידת הנעליים שעל הרגליים או לפי מידת הראש שעל הכתפיים?...

רבי מאיר שפירא זצ"ל, ראש ישיבת חכמי לובלין עם הנער הצעיר שרצה להתקבל לישיבה

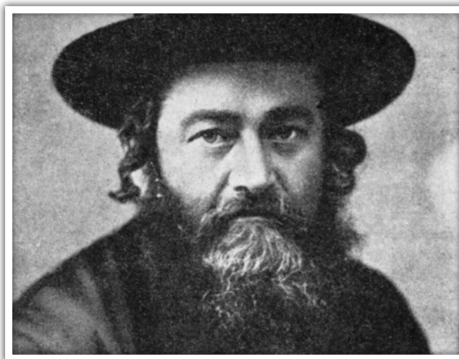
הרב אהרן כהן

ר' נתן זצ"ל, שהיה חריף ופיקח, השיב להם: "לא בשביל לעיין הבאתי איתי את הגמרא, אלא כדי שאם יתווכח עימי ראש הישיבה מה כתוב בה, אפתח מיד ואראה לו כי הצדק איתי..." לימים, התפרסם הנער כרבי נתן לוברט, שהיה גאון גדול בירושלים. הוא ידע את הש"ס בעל פה מילה במילה, והיה חסיד וירא אלוקים ששיחו ושיגו בתורה בלבד, בנגלה ובנסתר.

לר' נתן זצ"ל היה יד יד קרוב, שמצא עמו שפה תורנית משותפת - הלא הוא הגאון ר' אברהם גניחובסקי זצ"ל. מסופר שמיד לאחר הסתלקותו של ראש ישיבת טשעבין, הגאון ר' ברוך שמעון שניאורסון זיע"א, מונה תלמיד מהישיבה לחלק את מסכתות הש"ס בין הבחורים, על מנת לסיימן ביום השנה לפטירתו. וכך נהגו מידי שנה בשנה.

מנהג הישיבה היה לכבד את ר' אברהם לסיים את הש"ס, כאשר גם הוא נטל עליו את המסכת האחרונה שבש"ס וסיימה. ר' אברהם נהג לסיים את הש"ס מידי שנה ושנה שבע דפים ביום, אבל זה היה כבר סדר אחר מיוחד, שהיה לו בשלושים השנים האחרונות לחייו.

מלבד זאת, הוסיף על עצמו את מסכת נדה עם הציבור. ביום השנה הראשון להסתלקותו של ראש הישיבה, ביום האחרון לסיום הש"ס, בשעות הצהרית המאוחרות, בשעה ששבו התלמידים בראשות בנו ראש הישיבה ר' יוסף משה שליט"א מבית העלמין - נודע באקראי לבחור הממונה על חלוקת המסכתות, כי מסכת אחת עדיין לא חולקה בין הבחורים-

מסכת שבועות.

מה עושים? למי פונים?

רץ הבחור בסערה לחדרו של ר' אברהם, דפק בדלת ושאלו מה לעשות. כשחיוך על פניו, ענה ר' אברהם: "מה הבעיה? עלה לבית המדרש ותחלק בין התלמידים דפים בודדים לכל אחד, ועד הערב יסיימו את המסכת. אם לא תצליח - תחזור אלי." עשה הבחור כפי שהורה לו רבו, ומצא בחורים שלומדים ומשלימים כל אחד את מסכת הדפים שהיו חסרים לו לקראת הערב. ניסה את מזלו בחלוקת המסכת ובינתיים חלפה חצי שעה נוספת, וללא הצלחה. הבחור ירד ונקש שוב על דלתו של ר' אברהם. העיפות הרבה ניכרה על פניו של הרב, אך הוא חייך ושאל: "נו, כמה דפים נותרו במסכת שבועות?" הבחור הנבוך שתק, ור' אברהם הביך כי כל הדפים נותרו.

"טוב, לזכותו של ראש הישיבה - אקח את זה על עצמי! אנו חייבים לראש הישיבה הרבה הכרת הטוב". בשעות הערב, כאשר סיים את הש"ס בסיום של הישיבה, לא היה ניכר על פניו שום גאונות וצחצוחי גאוה, רק פנים עייפות וחתומות, כדרכו.

כשם ועבר בזמנו, כך היושני הגאונים האדירים הללו, בישיבת טשעבין בירושלים. הם חיו ונשמו רק ש"ס ופוסקים מבחרות ועד אחרית ימיהם...

רבי מאיר שפירא זצ"ל, ראש ישיבת חכמי לובלין המעטירה, היה נודד בפולין מעיר לעיר ומעירה לעירה, לצורך ענייני הישיבה. מאחר שזמנו היה יקר ביותר, בהיותו בדרכים בין נסיעה לנסיעה, משתדל היה לשלב את פגישותיו. באחת מנסיעותיו המתין בחדר המתנה כלשהו, כדי לקבל ולבחון שלושה בחורים צעירים שבאו להיבחן אצלו ולהראות את ידיעותיהם על מנת להתקבל לישיבתו. כאשר הגיע תורו של הבחור נתן לוברט - הביט בו רבי מאיר שפירא במבט תמה, כמי שאומר: 'מה לנער צעיר זה וללמדניה של לובלין? מה לשועל קטן בין הכפירים האדירים של ישיבת חכמי לובלין? (רבי נתן היה נמוך קומה ונראה היה כילד).

אך בכל זאת פתח ר' מאיר את מכתב ההמלצה ששלח לו דודו של הנער, הגאון רבי בצלאל אלטר הי"ד, עיין בו לרגע וראה כי נכתב עליו התואר "יניק וחכים". חייך ראש הישיבה והפטיר: "יניק -

כבר רואים עליו". הוא הביט בו שוב מכפות רגליו ועד קודקודו, והוסיף, "וחכים - תיכף נראה..." על אתר ענה לו הבחור הצעיר: "כבוד הרב, האם לישיבה מתקבלים לפי מידת הנעליים שעל הרגליים או לפי מידת הראש שעל הכתפיים?..." רבי מאיר נהנה מחריפותו השובבה של הנער, ושאל: "ומה באמת מידת ראשך?..." "מאה פעמים פסחים!" השיב. העמידו רבי מאיר על שרפרף

קטן כדי שיוכל לשמוע היטב את תשובותיו, למרות קומתו הנמוכה, והבחינה החלה.

התשובות של נתן הצעיר קלחו בשטף. ראש הישיבה נדהם, אך עדיין לא הרפה ואמר: "אכן, אתה שולט היטב בתלמודך, אך הבה ונראה כיצד לומד הנך דף גמרא."

פתח גמרא רבי מאיר מסכת נזיר, הצביע על דף מסויים ואמר לו: "הכן את הדף הזה, ואבחן אותך עליו."

נתן יצא מהחדר ולאחר כעשרה רגעים חזר: "מוכן ומזומן". הצורב הצעיר השיב בדייקנות ובבהירות על השאלות, אלא שהשאלות היו על דף קודם.

שאל ראש הישיבה בחיך: "הוריתי לך להכין דף זה, והכנת את הדף הקודם..."

"נכון", אישר הבחור "אך כיון שהסוגיא מתחילה כבר מהדף הקודם הרי שהתחלתי אותה משם." "לזאת התכוונתי!" חיבקו הרב בבלבביות, "דו ביסט מיינס - אתה שלי! אתה שלי!" הכריז בהתרגשות, ותלמיד שקדן נוסף הצטרף לשורות הלומדים בישיבת חכמי לובלין.

אגב, חבריו של נתן לוברט, שאלו אותו: "כיון שאתה יודע כל כך טוב מסכת פסחים מדוע הגעת לבחינה עם גמרא פסחים ביד? וכי חשבת שתזדקק לעיין בפנים בשעת הבחינה?"

עונה לו אמא: "את המעיל והמגפיים אני אלבש, ואותך, שמר'לה, אעטוף בשמיכה, אקח אותך על הגב, ואביא אותך לבית המדרש עם שני סנדוויצ'ים, לארוחת בוקר ולארוחת צהריים, בשש בערב אאסוף אותך חזרה מהחידר".

על בכיים של החזו"א ורבי יוסף שלמה כהנמן בהקמת ישיבת פוניבז'

הרב ישראל מאיר שושן

להתאפק ופרץ בבכי, וכך כשדמעותיו מתערבבות במלט יצקו את היסודות. הם נוצקו עם דמעותיהם של החזון איש והרב מפוניבז'. עמד שם ראש עיריית בני ברק, שהיה יהודי חסידי חם, רבי יצחק גרשטנקורן, שהביא עוגה עם בקבוק יין, להשתתף בשמחה, ורצה לכבד את הנוכחים. הרב מפוניבז' סרב בעדינות: "אני בצום - אני לא אוכל היום. שהבחורים יטעמו", אך הבחורים אומרים: "הרב לא אוכל - גם אנחנו לא אוכלים". קרא הרב גרשטנקורן: "ככה פותחים ישיבה ליטאית, אפילו לקח וברונפין (יין) אין בהנחת אבן הפינה..." חזרו הבחורים ללימודם בבית המדרש. בשעה אחת עשרה בלילה, סוף סדר שלישי, מגיע הרב מפוניבז', נרגש כולו ואומר להם: "טייערע בחורים, הכנתי סעודה לכבוד האירוע, לכבוד הטקס". בסעודה הקטנה, אומר רבי יוסף שלמה לבחורים: "בחורים יקרים, אתם חושבים שהיום היתה הנחת אבן הפינה? הנחת אבן הפינה לישיבה היתה לפני חמישים ושבע שנים. כשהייתי ילד קטן, בן שבע, על הגב של אמא שלי - אז היתה הנחת אבן הפינה".

הפליאה היתה רבה: "הרב היה פה? לפני חמישים ושבע שנים? אמא של הרב לקחה אותך על הגב? בבני ברק?" מספר הרב מפוניבז': "הייתי ילד קטן בן שבע, גרנו בעיירה קול בליטא, לא רחוק מוילנא. קראו לי יושה קולה. היינו בבית ארבעה אחים. כל ערב אכלנו ארוחת ערב, וכל ילד היה מספר את חוויותיו מן החידר, מהמלמד שלימד אותנו. לילה אחד, היה לילה מושלג במיוחד. השלג היה בגובה של מטר וחצי, ואמא אמרה: "מחר לא הולכים לחידר בלי מעיל ומגפיים!" בבית היה רק זוג מגפיים אחד ומעיל אחד. אמר שמריהו בן השתיים עשרה: "אמא, אני מקבל את המגפיים! מחר הרב'ה קורא את התוספות בפנים, עד היום הרב'ה אמר את זה בעל פה, ומחר הוא קורא את זה מתוך הכתוב - אני חייב להיות!!" זאבי בן האחת עשרה טוען: "מה איתי? הרב שלי מתחיל ללמד מחר קטע גמרא חדש אני לא מוותר". ואני, הילד בן השבע שלומד משניות צועק: "ומה איתי? גם אני רוצה את המגפיים!" הויכוח היה עז ונוקב, וההורים לא יכלו להכריע בדיני נפשות... החליטו לערוך גורל. ברכנו ברכת המזון ככוונה עצומה. ואמרנו קריאת שמע על המיטה, מתוך תפילה שזכה בגורל. באותו יום הלכנו לישון מבלי לדעת מי יהיה המאושר שיקבל מחר את המגפיים ויזכה ללכת ללמוד אצל המלמד.

אברהם אבינו הפיץ את האמונה בעם ישראל. הוא פתח ארבעה פתחים באוהל, וכל אורח שרצה להודות לו - לימדו להודות לבורא העולם. הוא החדיר שהכל מאיתו יתברך. אברהם מגייר את האנשים. שרה מגיירת את הנשים...

נאמר בפרשת וירא: "כי ידעתיו למען אשר יצווה את בניו ואת ביתו אחרי - ושמעו דרך ד' לעשות צדקה ומשפט". הקב"ה מעיד - אני אוהב את אברהם לאו דווקא בגלל פעילותו הרבה להפצת דבר ה' בעולם אלא בשל החינוך הטהור שהוא מחדיר לילדים, לעשות צדקה ומשפט. זהו המסר הגדול בפרשה, לכל ההורים - יש לכם תפקיד, לגדל ולחנך ילדים ברוגע, בשלווה, להאהיב עליהם את התורה. הילדים סופגים בלי סוף מההורים... אחרי השואה האיומה, נשאר רבי יוסף שלמה כהנמן, הרב מפוניבז', בודד וגלמוד, אלמן ואב שכול. בן יחיד נשאר לו בניסים, רבי אברהם כהנמן, שלאחר השואה הגיע לאמריקה. בעיר פוניבז' היתה לרבי יוסף שלמה כהנמן ישיבה ובה 300 תלמידים, בית יעקב המכיל מאות בנות. הכל נשרף, הכל עלה בעשן, וכך הוא הגיע בגפו לארץ, למעלה מגיל 60, שבור ורוצץ. כשהגיע לארץ הקים הרב כהנמן את האימפריה הגדולה של עולם התורה - ישיבת פוניבז'. בחודש חשון תש"ד, לפני 73 שנה, אסף שבעה בחורים, ביניהם רבי גרשון אדלשטיין שליט"א ואחיו רבי יעקב אדלשטיין שליט"א, רבי חיים פרידלנדר, ועוד כמה בחורים. הישיבה נפתחה בבית הכנסת 'הליגמן', ברחוב רבי עקיבא בבני ברק.

רבי יוסף שלמה הביא איתו עילוי, את רבי שמואל רוזובסקי, המגיד שיעור, המרביץ תורה הגדול ביותר, שהכניס לתלמידים אהבת תורה עצומה. הבחורים למדו במרץ. שבועיים אחרי פתיחת הישיבה, לאחר תפילת מנחה, הגיע הרב מפוניבז' לבית הכנסת 'הליגמן'. הטבח הכין שני סירים, סיר מרק וסיר תפוחי אדמה. אמר הרב לבחורים: "תסיימו לאכול ארוחת צהריים ותבואו לגבעה. מעבר לשביל של רבי עקיבא, יש שביל עפר, ושם נעשה את הנחת אבן הפינה". הבחורים הגיעו לטקס הנחת אבן הפינה. מרן החזון איש כבר עמד והמתין שם, ואיתו עוד כמה יהודים. סה"כ היו מנין וחצי יהודים, יחד עם הרב מפוניבז', שהיה שרוי בצום ובתענית באותו יום. אחד הבחורים חילק סידורים לכל המשתתפים והתחילו להגיד תהילים. אך הרב מפוניבז', שהתייפח בבכיות כ"כ גדולות, לא הצליח לומר אפילו פסוק אחד. הקהל הקטן ממשיך לומר תהילים והרב מפוניבז' בוכה ובוכה. ניגש אליו מרן החזון אי"ש ולחש לו (בתרגום מאידיש): "תבכה, תבכה, תורה לא בונים עם כסף, רק עם דמעות. רק עם דמעות..."

כיון ששמע זאת, הגביר הרב מפוניבז' את בכיו, ובוכה בכיות כאלה שלא ניתן לתאר, וכפי שמתאר זאת הרב יעקב אדלשטיין: "זה היה מעמד נורא". כשסיימו להגיד את התהילים ניגשו לעשות את הנחת אבן הפינה. מרן החזון איש התכבד לשים את המלט ביסודות, אך גם הוא לא יכל

"מבין אני את הבכי שבכיתם, כי היום הוא יום הזכרון לפטירת אביכם, אבל הלא הוא נפטר כשכבר היה בן שמונים שנה, וכבר עברו למעלה מחמישים שנה מיום פטירתו"

כשהרדב"ז החל לפתע לבכות חרישית • חזק חזק ונתחזק!

אבי היה במקצועו בונה תנורים ומזה הוא התפרנס, ופרנסתו היתה בדוחק רב, ולא היה בידו לשלם.. וכך לאחר שלושה חודשים משלא הגיעו המצלצלין, נשלחתי עם פתק לביתי ובו מסר ברור כי אם לא יגיע התשלום הלימוד יפסק.. ובשובי החל הבכי להישמע בין כותליו.

באותו יום בע"ה, קיבל אבי בקשה מגביר גדול שבנה בית חתנות לבתו, לבנות עבורו תנור לבנים גדול, אך לא ניתן היה להשיג לבנים בשל הפסקת ייצור, והגביר בשומעו זאת הבטיח כי מי שיביא לו אף לבנים יקבל שכר כפול ס"ה שישה רובלים.. בלית ברירה החל אבי לפרק את תנור הלבנים שבביתנו, והלך לבנות בהם תנור בבית הגביר, ומששב עם הכסף, הביאו אלי כדי שהביאו למלמד, גם בעבור החודשים הבאים.. בביתנו כולנו קפאנו

מקור כל אותו החורף, נתקשינו להירדם בשל הקור המקפיא אך מסירות הנפש של אבי להנחיל תורתו לא ידעה מעצור. עכשיו, בטרם צאתי מביתי לתפילה, חשתי קור בגופי, וחשבתי שאולי כדאי להימנע מלצאת החוצה ואתפלל בביתי, ואז חשבתי 'הורי ואחי יכלו לסבול קור אימים חורף שלם בשביל תלמוד תורה שלי, ועכשיו אני אוותר בביתי בגלל מעט קור, ועל דא קא בכינא... (מסביב לשולחן)

רבינו דוד - הרדב"ז התגורר בשנותיו האחרונות בעיר צפת, באחד הימים היה לו יום הזכרון לאביו, ובבואו לבית הכנסת לתפילת מנחה, ראה כי עדיין הקדים את שעת התפילה וכי יש להמתין זמן מה עד להתחלת התפילה, עמד איפה ונשען על הסטנדר והרהר לעצמו, ותוך כדי הרהור החל לפתע לבכות חרישית.

היה שם אחד המתפללים מתושבי צפת שהבחין בכך, הוא ניגש לרדב"ז ושאלו כדרך אנשי צפת הממולחים שהתגוררו בה:

מבין אני את הבכי שבכיתם, כי היום הוא יום הזכרון לפטירת אביכם, וזכרונו עולה במוחכם, אבל הלא הוא נפטר כשכבר היה בן שמונים שנה ומעלה, וכבר עברו למעלה מחמישים שנה מיום פטירתו, וא"כ מה איפה נזכרתם דוקא עתה בעת הזכרתו לבכות?

השיב לו הרדב"ז ואמר: צודק הנך, אך אספר לך במה נזכרתי בכדי שתבין מדוע זלגו הדמעות מעיני, כאשר הייתי ילד שלח אותי אבי ללמוד אצל המלמדים המעולים ביותר, כי תמיד הוא אמר, 'יעקב דוד נתברך בראש טוב ובהרבה כשרון, הוא יצמח ויהיה לגאון גדול, ולכן מוכרחים אנו לקחת לו את המלמד הטוב ביותר יהא מחירו אשר יהא', ואכן היה בעיר מלמד אחד מומחה גדול אך שכרו היה גדול, רובל שלם לחודש..

<< המשך מעמוד קודם

עכשיו עשתה הובלה מספר שתיים. הביאה את זאבי לחיידר. שבע בבוקר. אמא מעירה אותי: "יושלה, אתה רוצה ללכת לחיידר?" "וודאי", קפצתי. לבשתי את הבגדים, אמא עטפה אותי בשמיכה חמה, לקחה אותי על הגב. ברחוב לא היתה נפש חיה. ואמא, עם המשא הכבד רוקדת ושרה, מודה לבורא עולם: אשרי שזכיתי, ששלושת ילדי לומדים בחיידר בהתמדה.

הייתי ילד, התרגשתי, קפצתי על הגב של אמא, וצעקתי לה לתוך האוזן העטופה בצעיף: "מאמא, את סוחבת אותנו היום, שנלמד תורה, כשאהיה גדול, אני אסחב הרבה בחורים לבית המדרש, שיבואו ללמוד תורה..." "ואם היום, מסיים הפונביז'ער רב, אני מוסר את נפשי והולך להקים הכל מההתחלה, זה לא בזכות ראש הישיבה שלי, גם לא בזכות המשגיח שלי, אלא בזכות אמא, שהחזירה בנו את אהבת התורה". לאף אחד אין מושג איזה ילדים גדלים בביתו, איזה פונביז'ער רב עתידי יש לו בבית. הקב"ה רוצה שנחזיר בהם - יראת שמים, לומר ברכות ככוונה, שהילדים יענו אמן, ברכת המזון, לימוד תורה... "למען אשר יצווה את בניו", זה מה שהקב"ה רוצה מאיתנו, שנשקיע ביראת שמים, בחינוך טהור לילדים, ואם אנחנו נעשה את ההשקעה שלנו, אז הבא ליטרה מסייעין בידו, נזכה בעז"ה שכל ילדינו וצאצאינו יהיו שתולים בחצרות בית ה'. ונזכה כולנו לאהבת ה', ולגאולה השלמה במהרה בימינו אמן.

5:30 לפנות בוקר. אמא, מרת כהנמן, שהיתה ספוגה באהבת תורה, עשתה חשבון שבחמש לפנות בוקר שמש בית המדרש כבר הדליק את התנור, ובית המדרש מחומם, וכבר אפשר להביא לשם ילדים. היא נגשה למיטה של שמריהו, בנה הגדול בן השתיים עשרה. "שמר'לה! אתה רוצה לחיידר?"

"וודאי", קפץ הילד ממיטתו מאושר. הוא התלבש ולבש את הסוודר: "אמא, איפה המעיל?". עונה לו אמא: "את המעיל והמגפיים אני אלבש, ואתך, שמר'לה, אעטוף בשמיכה, אקח אותך על הגב, ואביא אותך לבית המדרש עם שני סנדוויצ'ים, לארוחת בוקר ולארוחת צהריים, בשש בערב אסוף אותך חזרה מהחיידר".

המרחק הרגיל היה שבע דקות של הליכה מהבית לבית המדרש, ואמא הלכה את הדרך הזו עשרים וחמש דקות בשלג. בחוץ לא היתה נפש חיה. בקור, שלא תחליק, הלכה לאט לאט, כששמריהו על גבה, "שמר'לה, תלמד בהתמדה, מסרתי את נפשי להביא אותך היום, אני רוצה שתלמד היטב!" השאירה לו את שני הסנדוויצ'ים. נשקה על מצחו וחזרה עם השמיכה הביתית.

השעה שש וחצי. העירה את זאבי. "זאבי המתוק, רוצה ללכת לחיידר?"

"וודאי אמא! יצאתי בהגרלה?" "לא", עונה לו אמא, "אני יצאתי בהגרלה. אמא מקבלת את המגפיים".

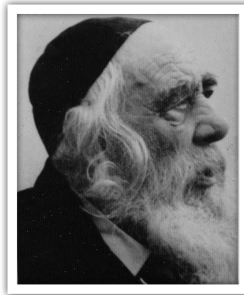
הרי השכנים היו מוכנים לשלם לאותו צדיק הון תועפות על מנת שייכנס לחצרם ויקדש שם את האוויר והאווירה! ולמרות הכל העדיף ה'קהילות יעקב' לשמור על פרטי ההלכה בדקדקנות רבה ולא לקצר את דרכו

הסטייפלער לא נכנס לחצר • קופסת הגפרורים נשמרה בארון • מדוע לא ניכנס החפץ חיים לביתו
לקט מיוחד על הליכותיהם של צדיקי הדור

באמצע הרחוב

גם על הגאון רבי יוסף חיים זוננפלד מסופר, שכאשר היה הולך בסמטאותיה העקלקלות של העיר העתיקה בירושלים, הקפיד לצעוד רק באמצע הרחוב ולא בצדדים. את הסיבה לכך הסביר הוא עצמו, זצ"ל.

"חוששני מגזל ראייה", אמר רבי יוסף חיים. "הרי משני צדדי הכביש יש בתים וחצרות, ואם אלך קרוב מדי לשפת הכביש, אני עלול להיכשל בעוון גזל".

קופסת הגפרורים נשמרה בארון

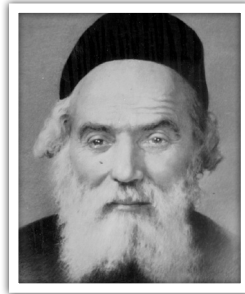
ונחזור שוב אל הסטייפלער. גם מתוך המעשה הנוסף שסיפר הרב על רבן של כל בני הגולה, ניתן ללמוד כמה גדלה מידת הקפדתו הגדולה בקיום רצון ה' עד תומו, ובבריחתו הגדולה מעוון הגזל כמפני אש לוחטת. הפעם מדובר על קופסת גפרורים קטנה.

היה זה כאשר תלמיד חכם מבני ברק שהגיע אל הסטייפלער לבקש ברכה, שכח את הקופסא בחדרו, ומרן זצ"ל רץ אחריו כדי לקרא לו, אבל כבר לא הצליח להשיגו, אם כי זכר את מראה פניו קופסת הגפרורים היתה מונחת בחדר במשך תקופה ארוכה מאוד, תוך שהגאון מבקש תדיר מבני הבית שישגיחו היטב אם האיש ההוא ניכנס שוב לביתו, כדי שיוכל לקיים מצוות השבת אבידה. ויהי היום, והנה הוא בפתח הבית, ומי שלא ראה את שמחתו העצומה של אותו צדיק בעת שהתרומם ממקום מושבו כדי להשיב את האבידה לבעליה, לא ראה שמחה של מצווה מימיו. גם בני הבית העידו שמזה זמן רב לא ראו את אביהם בשמחה כה גדולה. שמחה על שזכה לקיים רצונו של מקום.

(טובך יביעו)

הזדמן לי פעם לראות את הסטייפלער צועד ברחוב רבי עקיבא בדרכו לביתו. והנה, כאשר היה צריך לחצות את דרכו ולהגיע לרחוב אחר, לא ניכנס דרך חצרות הבתים, למרות שהיה בכך משום קיצור-דרך, אלא האריך את פסיעותיו בצורה ניפרזת והמשיך ללכת בכביש הראשי, כדי לא להיכנס לחצר חברו שלא ברשות. אחד הדיירים ניגש אל מרן זצ"ל וביקש ממנו שיעבור דרך חצר הבית שבו התגורר, אבל הסטייפלער השיב שההסכמה שלו אינה מועילה כיוון שבמקרה זה הוא זקוק להסכמתם של כל השכנים, ועד שלא תינתן לו הסכמה זו, לא יוכל לעבור בחצר.

נתבונן נא: הרי השכנים היו מוכנים לשלם לאותו צדיק הון תועפות על מנת שייכנס לחצרם ויקדש שם את האוויר והאווירה! ולמרות הכל העדיף ה'קהילות יעקב' לשמור על פרטי ההלכה בדקדקנות רבה ולא לקצר את דרכו. .. הנה לנו ראייה שאין טובה הימנה, עד כמה יש להיזהר ולהקפיד על איסור גזל, גם אם לכאורה על פי כל הכללים יש לנו על מה לסמוך, ולמרות שלא צריך לחפש את ההיתר בנרות. כי מי שמחפש לעשות רצון ה' בשלמות, ימשיך לתור ולחפש אחר כל הצדדים וצדדי הצדדים, יתאמץ ללבן ולברר את ההלכה עד תומה ולסלק מעליו את כל התביעות.

מדוע לא ניכנס החפץ חיים לביתו

זה המקום לספר על החפץ חיים

שכאשר חזר פעם מן הישיבה לביתו, הבחין שבני הבית בנו עבורו מדרגה כדי שיוכל להיכנס יותר בקלות. המדרגה הזאת גלשה בכמה סנטימטרים אל הרחוב. "לא אכנס לביתי עד שישתתו את המדרגה באופן שלא יהיה בה כל חשש גזל", אמר. אותו צדיק, עמוד ההלכה של עם ישראל בדורות האחרונים, סירב בהחלטיות ליהנות מחשש גזל, למרות שהגזל היה מ... הפולנים.

<< המשך מעמוד 3

והשיב לו:

"תלמד בהתמדה ותתפלל כי זו עצה הבדוקה"

אורך ימים בימינה

לכבוד מרן שליט"א

הגמרא במסכת שבת (דף פ"ח ע"ב) מביאה את דברי רבא שהתורה נעשית סם חיים למימינים בה וסם המוות למשמאילים

בה, ומפרש רש"י ז"ל, למימינים היינו עסוקים בכל כוחם וטרודים לדעת סודה, כאדם המשתמש ביד ימינו שהיא עיקר, ורציתי לשאול, אם אני לא לומד בכל כוחי אני נקרא משמאילים והתורה נעשית לי סם המוות ח"ו,

והשיב לו:

"משמאילים היינו שאין רוצה להבין"

(מתוך אורחות יושר גליון מס' 7)

על מרן הגר"מ פינשטיין זצוק"ל מסופר, שבכל בוקר כשיצא מבית המדרש לאחר תפילת שחרית, היו עומדים בתור של שתי שורות עשרות בני תורה. הוא היה עובר ביניהם, וכל אחד מציג בפניו את שאלתו ומקבל מענה. במשך עשרים דקות היה עונה תשובות לשאלות מעשרות מקומות בש"ס ובפוסקים. לשאלת אחד מתלמידיו כיצד הוא עושה זאת, ענה ...

גדולי ישראל ומתיקות התורה - מאוצרו של הרב יחיאל מאיר צוקר שליט"א

אוחזין" בסוגיות החמורות של "שטרות". היה זה ביום שלישי בשבוע, ורבינו הגיע לקבלת קהל בחדר בבית הכנסת, וכדרכו - פנה לארון הספרים להוציא את הספרים בהם רצה לעמול. לפני שנכנס לחדר, נגש אליו ראש הכולל, הגר"י נוביק שליט"א, וביקשו אם יוכל למסור שיעור בכלל. כונתו של הרב נוביק לא היתה שבאותו יום שלישי ימסור רבינו שיעור, אלא ביקשו ליום חמישי בשבוע שאז יגיע מורנו שוב לאשדוד, אך רבינו בפשטותו המופלאה שאל: "איפה אוחזים?" וכשקיבל תשובה - פנה למקום שהש"ס מונח, הוציא גמרא בבא מציעא, עלה לבמה, פתח בשיעור, והקיף את כל דברי הסוגיה באופן נפלא!

על מרן הרב מפוניבז' זי"ע היתה חביבה מסכת סנהדרין משאר מסכתות הש"ס, בזמן קיץ אחד למדו בישיבה מסכת סנהדרין, ובסוף אותו זמן סיפר הרב מפוניבז' שלמד את מסכת סנהדרין שמונה עשרה פעם במשך הזמן

זכורני כיצד נראו פניהם של זקני האברכים לאחר השיעור: בכלל ישבו אברכים תלמידי חכמים נפלאים, ועמלו במשך שבועות ארוכים בכל הבטיה של סוגיית "ריעותא בפילה", והנה - ברגעים ממש!

- חדר רבינו לעומק הסוגיה ולרוחבה! אחד מתלמידי החכמים התבטא מיד לאחר השיעור: "אנחנו אוחזים בסוגיה הזו שלושה שבועות כבר, ועדין לא התחלנו אותה!!!"

מעניין לציין את שראו עינינו באותה תקופה: בדרך כלל ראו את רבינו עם גמרא; הגמרא, הרש"י, התוספות והמפרשים המודפסים בסוף המסכת היו עיקר חייו, אבל במשך תקופה ארוכה מאוד כשהיה מגיע לאשדוד - היה לוקח ספרי אחרונים. מדהים היה לראות כיצד הוא לומד את "האחרונים" - במשך תקופה של כמה

המשך בעמוד הבא <<<

ארבע מאות פעם ש"ס

בספר על מרן הגר"מ פינשטיין זצוק"ל מתואר, שבכל בוקר כשיצא מבית המדרש לביתו לאחר תפילת שחרית, היו עומדים בתור של שתי שורות עשרות בני תורה. הוא היה עובר ביניהם, וכל אחד מציג בפניו את שאלתו ומקבל מענה. במשך עשרים דקות היה עונה תשובות לשאלות מעשרות מקומות בש"ס ובפוסקים, והכל ברגע כמימרא. לשאלת אחד מתלמידיו כיצד הוא עושה זאת, ענה לו רבי משה:

"אם היית חוזר על הש"ס ארבע מאות פעמים ועל השולחן ערוך" עוד מאתיים פעם - גם אתה היית עונה בצורה כזו!" על מרן הרב מפוניבז' זי"ע היתה חביבה מסכת סנהדרין משאר מסכתות הש"ס, בזמן קיץ אחד למדו בישיבה מסכת סנהדרין, ובסוף אותו זמן סיפר הרב מפוניבז' שלמד את מסכת סנהדרין שמונה עשרה פעם במשך הזמן (מעט יותר משלושה חודשים)! כששאלוהו מה מיוחד במספר הזה, ושמה יש סגולה ללמד ח"י פעמים את מסכת סנהדרין, ענה להם הרב: "שום סגולה, פשוט הסתיים הזמן ולא הצלחתי לחזור שוב!!!"

יש עשרה פעם יבמות בזמן הורף אחד

במשך מספר שנים זכיתי לעמוד על יד מו"ר גאון ישראל הגאון רבי פנחס שרייבר זי"ע. הרב שרייבר היה "תורה מהלכת", כל פינה בתורה הקדושה היתה פרוסה לפניו כאילו למדה היום. כדי להבין מעט את המושגים הללו, נביא דוגמא לדבר - הנהגה מעניינת מבית מדרשו:

כאשר היה מבקש להקריא דבריו מתוך ספר, בין אם היה המדובר בגמרא, בין בטור, בין ב"שולחן ערוך", בין ברמב"ם, בין ב"מנחת חנוך", בין ב"משנה ברורה" ובין בספרי שו"ת של גדולי האחרונים, שהיו חביבים עליו ביותר כמו ה"נודע ביהודה" או ה"חתם סופר" - מעולם לא חיפש את המקום המדויק באמצעות הבטה אל עבר חלקו העליון של הדרך, שהכותרת ממוקמת, ויש שם ציון מדויק של הסימן או של הסעיף. תמיד היה מעיף מבט אל עבר מרכז העמוד, אל התוכן עצמו, ודי היה לו במבט חטוף כדי שידע במדויק את המקום שהספר פתוח לפניו.

אין ספק, כי הכותרת שבראשי העמודים עשויה היתה להיות לו לעזר רב, אולם רבינו לא היה מעוניין בעזר זה. לדידו, היה בכך משום חסרון ב"עמל התורה". הוא דרש מעצמו לשלוט באופן מלא בתמונת העמודים, כך שיוכל למצוא בנקל את הדרוש לו באמצעות מבט חטוף אל עבר העמוד שהספר נפתח לפניו...

בלמדנו בכלל "דעת יוסף", עסקנו בחלק השני של פרק "שנים

”ובעצם”, הוסיף רבינו, ”השאלה הפוכה: איך ניתן שלא לחזור שש עשרה פעם על המסכת הנלמדת בישיבה? הרי כשלא חוזרים - לא יודעים!...”
 והנכד מודע היטב למשמעות האיומה שישנה למצב של ”לא יודעים”; הוא יודע שאצל סבא, אם לא יודעים - זו ”עם-ארצות”, ולהיות ”עם הארץ” זהו האסון הגדול ביותר שיכול להיות! זה פשוט בושה וחרפה!

שבועות לקח את כרכי שיעורי רבי שלמה היימן ועבר על שני כרכי מכרך לכרך; לאחר מכן לקח את כל כרכי ה”קהילות יעקב” ועבר גם עליהם מכרך לכרך. בימים האחרים שלמד את הגמרא כסדר לימודו בש”ס - היינועוקבים אחריו, וגילינו דבר מדהים: יכול היה לאחוז בגמרא במסכת מנחות, ואילו בשיעורי האחרונים למד בבא קמא או גיטין! לא היה שום קשר בין מה שלמד בספרי האחרונים לבין הסוגיית שעסק!

לפני מספר שנים לקח אחד מבניו של הרב את הש”ס של אביו לכריכה. אולם את מסכת

נידה לא ניתן היה לכרוך מרוב שהיתה בלוייה. שאל אותו בנו: ”מה נשתנתה גמרא זו?” ענה לו הרב: ”פשוט! והרי בסופה יש את משניות טהרות. אלו הן משניות מהמסכתות החמורות בש”ס! חזרתי עליהן מאות פעמים! ממילא הגמרא קרועה יותר!” לדידו של רבינו לא היוותה החזרה עול ומטלה שיש להשלימה, כדי שלא לאבד את הידע שנרכש בדי עמל - לא ולא! לדידו של רבינו,

מי שכל התורה מונחת במוחו ובליבו כבקופסא - אין זה משנה

איפה הוא ”אוחז” - הוא יכול להיות ברגע אחד בסוגיית צורות, כחמש דקות לאחר מכן להעמיק בסוגיית שחרור עבדים, וביום המחרת לעמול בסוגיית אשה דייקא ומינסבא...

ואכן, את שליטתו חסרת הגבולות בכל מכמני התורה לא רכש בזכות כשרונות ברוכים ונדירים, בזכות גאונות או בזכות זכרון פנומנלי. את ידיעותיו רכש בכח העמל, ביגע וביזע, בעשרות שנות התמדה חסרת גבולות,

בעשרות שנות שקיעות מוחלטת, תוך שהוא מציב מטרה אחת ויחידה לנגד עיניו: תורה, תורה ורק תורה!

לא היה הבדל בין הגעשמאק והמתיקות המאפיינים את הלימוד הראשוני - לבין אלו המלוים את החזרה השמונים או המאה! הלוא בין כך ובין כך מדובר בלימוד תורתו של הקדוש ברוך הוא, מלך מלכי המלכים! הלא בין כך ובין כך התורה היא אותה תורה, ויקרתה בעינה עומדת! אם כן, מה מקום יש להפריד בין הדבקים?!!! אין זו השערה - את המציאות הזו זכו לראות עין בעין כל בני קהילתו באשדוד. בכל זמן שהיו נכנסים לשאול ממנו דבר ה' - זו הלכה, או לקבל עצה וברכה - תמיד היה נשמע כיצד בולע הוא בשקיקה ובחדוה עצומה שורה נוספת מן הגמרא, עוד תוספות, עוד רבינו חננאל - תמיד נראה היה כאילו לומד הוא עכשיו את המסכת בפעם הראשונה.

זהו מושג קט על אודות עמלו של רבינו, עמל המבוסס כל כולו על אהבת התורה, ועל שאיפה חסרת מעצורים לחקור את צפונה. על העמל הזה יכולים אנו ללמוד מתוך דו שיח מרתק שהתנהל בין רבינו לנכדו, לרגל הכנסו של זה האחרון לנועם עול תורה ומצוות. בשיחה שהתנהלה בין חתן בר המצוה לסבו הגדול, סיפר רבינו לנכדו כי ב”זמן” החורף הראשון שלו בישיבה הספיק לחזור על מסכת יבמות כולה עם רש”י, תוספות ורא”ש - שש עשרה פעמים! ”הכיצד? איך ניתן להספיק לחזור על מסכת ארוכה וקשה כמסכת יבמות, שש עשרה פעם ב’זמן’ אחד?” - התפלא הנכד.

אולם לדידו של רבינו לא היה כאן מקום לפליאה כלל... ”זו לא בעיה!” - הבהיר, והסביר: ”צריך רק לשבת וללמוד, וללמוד, וללמוד! זה הכל!”...

כאשר זו הגישה לתורה, כאשר זו הגישה ללימוד כאשר זו הגישה לחזרה - אין פלא שניתן לכבוש פסגות נוראות ולהשיג ידיעה בלתי נתפסת בכל מכמני התורה!

(מתוך ”להאיר”, על התפילה)

אנחנו לעזרתך בכל ענין ונושא בדרכך לעלות מעלה מעלה.
 צוות מורחב של 'מוקד הישיבה' לעזרתך בכל יום בשעות הערב

1-800-20-18-18

או בטל': 073-7078388

בין השעות 7:30 ל- 10:30 בערב ★ שיחת חינם

קשה לך?
 זקוק לעזרה?

אלחנן שתק מעט, ולאחר מכן השיב לי בשפל קול: "אתה צודק שרוליק. אני באמת לא יודע ללמוד בעיון. ככה אני. אם אני מנסה להתעמק, אני מתחיל להסתבך עם עצמי ולהתבלבל. אני לא מסוגל לעשות זאת".

יעקב א. לוסטיגמן

אני לא יודע איך זה אצלכם, אבל בשבילי ראש חודש חשוון הוא היום הכי מלחיץ בשנה. אני בנאדם שאוהב חופש. לא דווקא חופש שבו אני נמצא בבית, הולך לישון כשמתחשק לי ומתעורר בבוקר רק כמה דקות לפני זמן קריאת שמע. דווקא אין לי בעיה בכלל עם שמירת הזמנים, ואני חושב ששעות הבוקר הן המתנה המיוחדת שהעניק לנו הבורא. ללכת לישון ב-11 בלילה ולקום ב-5:00 לפנות בוקר, זה משהו שאני עושה בשמחה. כשאני אומר שאני אוהב חופש, אני מתכוון למשהו אחר. אני מדבר על האפשרות להיות זה שיחליט בעצמו אם הוא רוצה ללכת לישון ב-11, או שהוא מעדיף להישאר עד הבוקר ואחר כך לישון עד הצהריים.

בעצם, ייתכן שטעיתי בהגדרה. זה לא ה'חופש' שבו אני חושק, אלא דווקא ה'חירות'. היכולת להחליט לעצמי מה אני רוצה לעשות ואיך אני מעדיף לנהל את סדר היום שלי.

אלא שכמו בכל דבר אחר, יש רצוי ויש מצוי. אנחנו הרי חיים בעולם שבו כל אחד מחויב למשהו. כשאתה ילד צעיר אתה חייב לעמוד בסדרי היום של ה'חידר', ללכת לישון מוקדם ובבוקר להזדרז כדי שלא לאחר

ללימודים. בישיבה המגבלות גדלות, זה לא מ-8:30 בבוקר עד 17:00 אחר הצהריים. סדר היום מתחיל בתפילת שחרית ומסתיים אחרי השעה עשר בלילה. בחור שישן בפנימייה, כמוני למשל, נמצא תחת משטר מסוים גם במהלך הלילה, ובבוקר שוב סדר היום השגרתי של הישיבה.

שלא תבינו לא נכון. אני מאוד אוהב את הישיבה, ואני חושב שזאת זכות גדולה מאוד עבורי ועבור כל אחד אחר, לשהות מספר שנים בכור ההיתוך הזה, שמכין אותך לחיים של לימוד תורה וקיום מצוותיה. כיף לי בישיבה. יש לי חברים ב"ה, אני נהנה מהלימודים. מעמדי החברתי מצוין, והר"מים דווקא מחבבים אותי מי יותר ומי עוד יותר.

אבל ההרגשה הזאת שאני לא יכול לקבל החלטות באופן עצמאי, הידיעה שגם אם אני עושה מה שאני אוהב לעשות, זה קורה בגלל שאמרו לי ולא בגלל שככה החלטתי, גורמת לי לתחושת מחנק. אני מרגיש כמו אסיר שנכנס בשערי בית הכלא. מגבילים אותי ושוללים לי את החירות.

אז בחודש 'אלול' אני מזכיר לעצמי שזה תיכף עובר, בערב יום כיפור כבר אהיה בבית. ב'זמן קיץ' אני מרגיע את עצמי בידיעה

שמדובר בשלושה חודשים בלבד, ועד שאתחיל להתרגל לזה, כבר אשוב הביתה לתקופת 'בין הזמנים'.

אבל ראש חודש חשוון זה כבר סיפור אחר. אני נכנס לשיבה לחמישה חודשים רצופים. אין חופשות, אין הפסקות ואין שום דבר אחר מלבד סדרי הישיבה.

כמו שאמרתי לכם כבר בהתחלה: עבורי ראש חודש חשוון הוא היום הכי מלחיץ בשנה, ובשנה מעוברת, הוא מלחיץ עוד יותר.

**

שלום לכם. אני שרוליק פרידמן. אם היינו נמצאים בפגישה רשמית הייתי מציג את עצמי כישראל מאיר פרידמן אבל אנחנו הרי נמצאים כאן בין חברים, אז אתם יכולים לקרוא לי שרוליק. מה שסיפרתי לכם מקודם, על כך שאני אוהב את החירות ומתמלא בתחושת מחנק כשלווקחים אותה ממני, היה נכון עד לחודש כסליו

בשנה שעברה. הסיט שלי מראש חודש חשוון, כבר עבר מהעולם. בראש חודש חשוון תשע"ח, כבר צעדי בשמחה רבה לשיבה, ודווקא שמחתי על כך שאני נכנס עכשיו לזמן חורף ארוך וממושך, בו אזכה לשהות בין כתי הישיבה חמישה חודשים רצופים.

איך קרה השינוי הזה? הטו אוזנכם ואספר לכם דברים כהווייתם...

**

בימים שאחרי חג הסוכות אשתקד, התקשר לביתי אחד הבחורים בשיעור שלי, נקרא לו אלחנן, לצורך העניין, וביקש ללמוד איתי חברותא בסדר א'. האמת שלי ולאחנן לא היתה כמעט היכרות קודמת. היינו כבר בשיעור ב' בישיבה גדולה, והכרנו זה את זה קצת יותר משנה קודם לכן, אבל אף פעם לא יצא לי לנהל אתו שיחה ממושכת ובוודאי שלא ללמוד אתו בחברותא. עם זאת, תמיד חשבתי שאלחנן הוא בחור חיובי שאוהב ללמוד, ולכן לא היתה לי סיבה להתנגד לבקשה שלו. הסכמתי ללמוד איתו בחברותא. מה גם שרוב הבחורים היו מסודרים עם חברותות ורק אני והוא לא הסתדרנו כל כך עם החברותות שקבענו לאלול, כך שנאלצנו להחליף חברותא לזמן החורף.

בראש חודש חשוון הגעתי כשאני בלחץ גדול מזמן החורף הארוך, ומשלילת החירות שלי לזמן ממושך. אלחנן כבר תפס עבורנו מקום טוב במרכז בית המדרש, ואפילו נתן לי את הכבוד להיות זה שיושב על יד הקיר. מאוד הערתי אותו על המחווה היפה והווייתור הנפלא מצדו. פתחנו גמרות, והתחלנו ללמוד.

לא טעיתי. אלחנן באמת מאוד אוהב ללמוד. הוא כמעט לא עזר מהלימוד לשיחה של מה בכך, וגם אם פה ושם נכנסו קצת דברים

מספר שבועות, אלחנן כבר היה בחור שונה לחלוטין. תוך כדי הלימוד הוכחתי לו שיש לו ראש מצויין ושהוא יכול להבין דברים לעומק. פעם אחת אפילו עשיתי לו תרגיל, והגעתי ללימוד מוכן עם שאלה קשה של הקצות אותה הצגתי בפניו. הוא השיב לי תירוץ נפלא שהובא באחרונים, והראיתי לו את זה בפנים. לאט לאט הסרנו יחד עם המעטה החיצוני שהוא עטה על עצמו, כאילו הוא בחור שלא מסוגל להעמיק בלימוד, וכשתודעה השלילית שלו השתחררה, הוא נפתח מחדש ללימוד בעיון לשמחתי ולשמחתו הרבה.

**

אני חושב שכבר אז התחלתי להבין את זה. אבל רק אחרי מספר חודשים הכתה התובנה הזאת בתודעה שלי. הבנתי שבעצם כל אדם וכל בחור כולא את עצמו במגבלות שונות, בגלל דעות מוקדמות שיש לו על עצמו. אם הוא חושב את עצמו לבחור שאינו מסוגל להתאפק מלאכול, הוא בכלל לא ינסה להתאפק, גם אם הרופאים וההורים יגידו לו שהוא סובל מהשמנת יתר המסכנת את חייו, כי הוא הרי לא מסוגל להתאפק אז חבל לנסות בכלל. אם הוא החליט שהוא "לא יכול בלי קפה", הוא ימנע את עצמו מלאכול בשר או עוף בארוחת הצהריים ובשבת ירגיש אומלל כשהוא בשרי, למרות שבעצם הוא יותר אוהב לשנות קולה או משקה ממותק אחר. זה נכון לגבי כל תחום בחיים.

ואם זה קולה לכולם, סביר להניח שזה קורה גם לי. לא כך? איפה אני כולא את עצמי? היכן הוא המקום שבו אני סובל רק בגלל שאני חושב משהו על עצמי, כשאולי זה בכלל לא נכון? בחשב שלי משלילת החירות, כמובן.

הרי אני אוהב ללכת לישון מוקדם ולקום מוקדם, נכון? אני נהנה מאוד ללמוד גמרא, אני אוהב להתפלל ולשפוך את לבי בפני הקב"ה. אני נמצא במעמד חברתי מצויין בישיבה. יש לי חברים, האוכל סביר לחלוטין, בפנימייה יש לי חדר מרווח למדי וחברי חדר מסודרים ונקיים. אני לא יכול לומר שום דבר רע על מה שקורה בישיבה שלי. אני נהנה כאן עד הגג.

אבל מה? אני החלטתי שאני "איש של חירות". אני החלטתי שאם אני עושה את מה שאני אוהב כי אין לי ברירה אחרת, אז זה לא שווה כלום. בגלל זה אני סובל בכל זמני השנה, ובעיקר בזמן החורף. אם אני אשחרר את עצמי מההרגשה הזאת לגבי עצמי, אוכל ליהנות הרבה יותר מהשהות בישיבה, וגם אם אני חייב להתייצב לתפילת שחרית בזמן, אין בכך כל קושי אם ממילא תכננתי לעשות זאת גם מבלי שיחייבו אותי.

אז למה לי לסבול כל כך? לא עדיף פשוט ליהנות ממה שיש לי כרגע, לשמור על סדרי הישיבה מתוך התעלות והתרוממות הרוח? למה אני מספר לכם את זה? קודם כל כי אולי גם אתם חוששים משלילת החירות שלכם בזמן החורף וכדאי שתבינו את מה שאני הבנתי. וגם, כי אני בטוח שלכל אחד ואחד מכם יש מעצורים ומחסומים שהוא בנה לעצמו בכוחות עצמו או אולי אפילו עם עזרה של אנשים נוספים. מדובר במחסומים שצריך רק לשחרר אותם, לתת להם לשקוע ולהיעלם, ופשוט ליהנות ולשמוח עם מה שהקב"ה נתן לכל אחד ואחד מאתנו.

בטלים בתוך הלימוד, זה היה רק לרגע קצר כשמיד לאחריו חזרנו ללימוד במשנה מרץ. דווקא שמחתי מאוד על כך כי אני נוטה להיסחף לשיחות ארוכות וחסרות תועלת. אלחנן שמר עלי ולא נתן לי לעשות זאת.

אלא שבתוך ימים אחדים התברר לי שנפלתי מן הפח אל הפחת. החברותא שאתו למדתי בחודש אלו אולי לא היה הכי מוצלח ומתאים עבורי, אבל עם אלחנן היה לי הרבה יותר קשה: הוא לא היה מסוגל להעמיק בדברים. הלימוד שלו היה מאוד שטחי, וגם אם הוא לא הבין את הראשונים עד הסוף, הוא כבר רצה להמשיך הלאה, לנושא הבא, או לחזור שוב על מה שלמדנו עד עכשיו.

"רגע, אלחנן", הייתי אומר לו, "אני לא הבנתי את החילוק בין שני הדינים הללו. למה במקרה הזה מדובר בחובת גברא ובמקרה הזה בחובת חפצא. אתא יכול להסביר לי?" והוא, כמו תוכי, מדקלם את מה שקרא זה עתה פעם נוספת, ומתפלל עלי מה לא הבנתי. "אני לפחות מבין שאני לא מבין", אמרתי לו באחת הפעמים כשכבר לא הצלחתי להתאפק עוד. "אבל אתה, אלחנן, אתה בכלל לא מנסה להבין ולא אכפת לך שאתה לא מבין. למה שלא תיקח רגע נשימה ארוכה, תעצור מהדהירה השוטפת שלך, ותנסה יחד איתי להתעמק בדברים כדי להבין אותם לאשורם?".

פניו של אלחנן הסמיקו. הוא בער מבושה. הצטערתי מאוד על ההתפרצות שלי, אבל את הנעשה אין להשיב.

"תראה אלחנן", אמרתי לו בקול מהוסס. "אני לא אומר שאתה לא מבין כלום. חס וחלילה. אני רק אומר שאנחנו צריכים, יחד, לנסות להעמיק קצת יותר. אנחנו אמורים ללמוד עכשיו בעיון, ומה שאנחנו עושים כרגע זה ללמוד בבקיאיות עם ראשונים ואחרונים. אנחנו יודעים מה השאלה ויודעים מה התשובה, אבל לא תמיד אנחנו באמת מבינים איך התשובה עונה על השאלה...".

אלחנן שתק מעט, ולאחר מכן השיב לי בשפל קולי: "אתה צודק שרוליק. אני באמת לא יודע ללמוד בעיון. ככה אני. הקדוש ברוך הוא ברא אותי עם ראש שלא יכול להתעמק בדברים. אם אני מנסה להתעמק, אני מתחיל להסתבך עם עצמי ולהתבלבל. אני לא מסוגל לעשות זאת".

אני מאוד התקוממתי לשמע הדברים. "מה פתאום אתה לא מסוגל. מי הכניס לך הבלים כאלו לראש. יש לך שכל, אתה בחור מוכשר. הזיכרון שלך נפלא, ואתה מסוגל לזכור את כל הפרטים הקטנים. למה שלא תצליח גם להעמיק קצת. אני רואה שאתה לפעמים מעמיק בדברים בלי שתשים לב, אתה יכול לעיין בתוס' ולהסביר אותו באופן עיוני יותר ממה שהוא נראה על פניו, אבל ברגע שאנחנו פותחים שב"א, ריטב"א או 'קצות', אתה פתאום הופך למשותק. כאילו אתה לא מסוגל לקרוא בכלל".

הרגשתי שמה שקורה לו זה שהוא בעצם חסום נפשית. משום מה הוא שכנע את עצמו, או שאולי מישהו אחר שכנע אותו בעבר, שהוא לא מסוגל ללמוד בעיון, ומאז הוא מתמלא פחד וחרדה בכל פעם כשהוא פותח מפרשים על הש"ס. הוא יוצא לדרך מתוך ידיעה ברורה שהוא ממילא לא יבין כלום, ולכן הוא באמת לא מבין את הדברים לעומק.

אני לא יכול לספר לכם שזה קרה בתוך חמש דקות, אבל אחרי

צוות מורחב של 'מוקד הישיבה' לעזרתך בכל יום בשעות הערב
18-18-20-1800
★ בין השעות 7:30 ל- 10:30 בערב | שיחת חינם ★

לא פעם אנו מתפעלים ואפילו מקנאים בהתמדתם של גדולי ישראל. סיפורי פלא על אדירי התורה, הממחישים את עוצם אהבתם אל התורה, גורמים לנו לתהות: "איך הם מסוגלים?!". תמונתו של גדול בתורה רכון על הגמרא הגדולה וגומע בעונג דף אחר דף, מעוררת אצלנו לצד רגש ההתפעלות, גם את רגש הקנאה.

פרק נוסף על מתיקות התורה - הצעד הראשון להשגת מתיקות התורה

"יודע אני גם יודע", השיבו הנפטר. "אבל אם תשמע מה אירע עמי, תבין בעצמך. כאשר התייצבתי לפני בית דין של מעלה, שאלוני שאלה ראשונה: האם קבעתי עתים לתורה. ושם הרי אי אפשר לשקר, עניתי - לא. שאלוני: מדוע? עניתי: כי לא עלה בידי. שאלוני: ניסית? עניתי: כן, ניסיתי אבל לא הצלחתי להתחבר. לא הצלחתי לשבת הרבה זמן מול הגמרא וזה היה מאד מתסכל.

"לאחר מכן", המשיך הנפטר לגולל בחלום, "שאלוני על מנהגי לשתות לשכרה מדי ערב. עניתי כי הייתי מכור לטיפה המרה ולא הצלחתי להתנתק מזה. ואז אמרו לי: הרי מים מרים הם אלו ואיך הצלחת לשתות מהם כל לילה? עניתי להם: ככה זה בוודקה... בהתחלה זה באמת מור, אבל עם הזמן מתרגלים ומתחילים ליהנות מן המריחות החמימה והמשכרת שלה... נענו ואמרו לי: ישמעו אוזניך מה שפיך מדבר. כאשר התחלת לשתות את הטיפה המרה, האמנת שבסופו של דבר היא תהיה נעימה ומתוקה, עד שהסכמת לבלוע אותה גם כאשר היתה מרה כלענה, ואילו כשהתחלת ללמוד את התורה שעליה נאמר: "טעמו וראו כי טוב ה'", ניסית מעט ומשכת את ידך, ולא האמנת כי בסופו של דבר תמצא את המתיקות והמאור שבה... דינך ברור, אפוא, לגהינום... "כעת מבין אתה ידדי", סיים הנפטר, "מדוע אסור לכם לשתות וודקה?"...

כל בר דעת מגחך על טענתו האוילית של השיכור, אבל לדאבון לב, רבים מאיתנו עלולים להזדקק לטענה כזו. ביום ההוא, כאשר נידרש לשאלה הגורלית: האם עסקנו בתורה, כשנישאל האם התורה היתה העסק שלנו, מה נענה? האם יקבלו את הטענה "ניסיתי אבל לא הצלחתי"? "גיליתי שאין לי כישרונות לכך"? "היה לי קשה ללמוד"? הלא את הטענות הללו יפריכו בנקל מתוך החיים עצמם, כאשר ישאלונו: "ולדברים אחרים כן היו לך כישרונות? לשתות וודקה מרה, באמונה שתהפוך לטעימה, כן הצלחת?".

"רעה חולה היא אצלנו, שכאשר מתעסקים אנו בצדדי השלימות של גדולינו, הננו מטפלים בסיכום האחרון של מעלתם. מספרים אנו על דרכי השלימות שלהם, בשעה שאנחנו מדלגים על המאבק הפנימי שהתחולל בנפשם. הרושם של שיחתנו על הגדולים מתקבל כאילו יצאו מתחת יד היוצר בקומתם ובצביונם.

"החכם מכל אדם אמר 'שבע יפול צדיק וקם' והטפשים חושבים כי כוונתו בדרך רבותא - אף על פי ששבע יפול צדיק מכל מקום הוא קם. אבל החכמים יודעים היטב שהכוונה היא שמהות הקימה של הצדק היא דרך ה'שבע נפילות' שלו."

(פחד יצחק אגרות וכתבים, אגרת קכח)

המשך בעמוד הבא <<<

מתיקות התורה

"טעמו וראו כי טוב ה'" (תהילים לד)

כל אחד מאיתנו ודאי משתוקק לטעום את טעמה המתוק של תורתנו הקדושה, אבל, מחדש לנו המגיד רבי יעקב גלינסקי זצ"ל, שגם חייבים לטעום... וכך המשיל זאת:

קבוצת שיכורים היתה מבלה את ימיה ובעיקר את לילותיה, במסבאה אפלה בקצה העיר. אלה היו יהודים שהתמכרו לטיפה המרה ומדי ערב היו נפגשים על יד חביות המשקה החרף, שופכים את פדיון יומם מול בעל בית המזיגה שמילא את כוסותיהם בזו אחר זו - עד לערפול החושים.

מובן מאילו שבצורת חיים זו, עובדת היותם יהודים באה מעט מאוד לידי ביטוי. לא שבתות ולא ימים טובים, לא מצוות ולא מעשים טובים. כך חיו את חייהם העלובים משך שנים ארוכות. יום אחד, ישבו בני החבורה סביב השולחן, וברגע נדיר של פיכחון הזכיר אחד מבני החבורה את יום המיתה הקרב ובא. הן כבר לא צעירים הם והריהם קרבים והולכים בצעדי ענק אל דרך כל הארץ. החלו כולם לתהות, מה יתרחש שם בבית דין של מעלה ומה ייעשה בשיכורים שכמותם, ולאחר שעה ארוכה נפלה החליטו, כי הראשון מבני החבורה שיפח את נשמתו, יבוא לאחר זמן לספר להם בחלום מה אירע עמו וכיצד מתנהלים שם הדברים, בבית דין של מעלה. תקעו כף בסיפוק ותיכף ביקשו מן המזוג שימזוג להם כוס נוספת. לחיים!

חלפה תקופה ואחד מן החבורה מת. החברים שזכרו את ההסכם, ציפו בסקרנות לשמוע מחברם המת, מה קורה שם בשמים. ואכן, לאחר ימים אחדים הופיע המת בחלומו של אחד מחבריו השיכורים, כולו חרוך ושחור כפחם. "מה קרה לך?" שאל החבר באימה.

"אל תשאל", השיבו הלה. "זמני קצר. מלאך המוות דוחק בי. דבר אחד תמסור לכל החברים: לא לשתות וודקה. אתם יכולים להמשיך לעשות הכל, אבל בשום אופן אל תשתו וודקה..." "מדוע?" התפלא החבר, "מה כל כך חשוב שלא נשתה וודקה יותר? הלא אתה יודע שזה עיקר חיינו..."

לא להיכנע לקושי הראשוני

לא פעם עומדים אנו ומתפעלים ואפילו מקנאים בהתמדתם של גדולי ישראל. עובדות מדהימות וסיפורי פלא על אדירי התורה, הממחישים את עוצם אהבתם אל התורה, גורמים לנו לתהות: "איך הם מסוגלים?!" תמונתו של גדול בתורה רכון על הגמרא הגדולה וגומע בעונג דף אחר דף, מעוררת אצלנו לצד רגש ההתפעלות, גם את רגש הקנאה.

אבל האמת היא שגדולי ישראל לא נולדו כך. הם פשוט נלחמו ולא ויתרו. נלחמו ונלחמו עד שהצליחו.

הם לא התעוררו יום אחד וגילו אצלם אהבה עזה שאינה יודעת שובע אל התורה. דבקותם בתורה לא היתה מתנת שמים, אלא תולדה של עמל מתמשך ובלתי מתפשר, מתוך אין ספור מאבקים שהיו בדרך, ונצחונות גדולים וקטנים שנצחו בכוח רצונם ועמלם. גדלותם האמיתית של אדירי התורה נמדדת דווקא באותם שנים בהם רכשו את האהבה הזו בעמל ויזע, בהקרבה מתמשכת והתרוממות מתוך נפילות, שבע יפול צדיק וקם. כך הם הגיעו אל אותה אהבה שלוחשת היום בכל תר"ג איבריהם וגידיהם. הם הגיעו לכך כי הם לא נכנעו לקושי! הם נלחמו זמן רב על הבנת קטע קטן מן הגמרא, הם לא פטרו עצמם באמירות מכל סוג שהוא, הם נלחמו! והעקשן, טבע הגר"א, יצליח.

וזו היא הטענה שתהיה על כל מי שעסקו לא היה עסק התורה. היה עליך להילחם בכל זאת! לא לוותר גם אם קשה! אין ספק שלבסוף היית מצליח...

"בוזה הטיבו אשר דברו יגיעת ומצאת תאמין, ולא אמר יגיעת וידעת... רק 'ומצאת', לומר כי גם חלקך האבוד ממך כעת צריך יגיעה למצוא אותו".

(אלשיך משלי ב, ד)

התביעה, אם כן, על כל אחד ואחד, היא גדולה: להשקיע ולא להרפות, עד כדי שאכן כאשר יבוא למעלה וישאלוהו האם עסק בתורה, לא יגמגם בטענות אויליות, אלא ישיב בשמחה: אכן, זה היה עסקי כל ימי חייו!

וכאן הבן שואל: איך מגיעים לזה? איך אפשר להגיע למצב שהתורה תהיה העסק היחיד שלנו בעולם?

התשובה היא, אם תורתנו הקדושה תהיה מתוקה בפיו, לא יהיו עוד שאלות ותירוצים. אם התורה הקדושה מתוקה לאדם, דבר לא יזיז אותו ממנה.

הדרך לעלות מעלה

הדרך היחידה לזכות למתיקות התורה - כך שחו בפנינו גדולי ישראל שליט"א - היא פשוט ללמוד.

"אין הדבר תלוי במתנת שמים" - אמר מרן הגר"ח

קנייבסקי שליט"א - "הכל תלוי בעמל". והגאון הגדול רבי אריה פינקל זצוק"ל הוסיף בדרכו: "אין מרשם פלאים. פשוט להתחיל ללמוד".

ואילו כ"ק האדמו"ר מצאנז שליט"א המליץ על כך את לשון

הכתוב (תהלים קיט, צז): "מה אהבתי תורתך, כל היום היא שיחתי" - כיצד מגיעים לאהבת התורה? על ידי ש"כל היום היא שיחתי"! **"אם שמוע תשמע לקול ה' אלקיך (שמות טו, כו), אם שמוע בישן - תשמע בחדש" (ברכות מ ע"א)**

הרי שהרוצה להגיע לחיי תורה, על ידי מתיקות התורה, נדרש בתחילה להחליט החלטה נחושה - להתחיל ללמוד. גם אם עדיין לא מצא מתיקות בלימוד, גם כשיש קושי לפתוח את הגמרא ולהתחיל ללמוד יומם ולילה, בכל זאת, כך היא דרך קניית התורה.

אם יעשה כן, יגיע בסופו של דבר לחיי תורה. במושכל ראשון הדבר מופלא מן ההבנה ומן הטבע בכל ענייני העולם. שכן, אם עושה האדם פעולות בניגוד לרצונו, טבעו הוא

שאינו מוצא בהן טעם. אדרבה, הוא מואס בהן ומפתח דחייה כלפיהן. כך דרכו של עולם.

לשם המחשה: מצוי שאמא מבקשת מבנה הקטן לסיים את ארוחתו. התינוק, שכדרכם של תינוקות אוהב מיני מתיקה ולא דווקא ארוחה עם מרכיבים מזינים ובריאים, אינו רוצה לאכול את המונח בצלחת. ככל שירבו לכפות עליו את אכילת המאכלים הללו, כך תגדל סלידתו מהם.

וכך גם בענייננו, מכיוון שדברי התורה אינם ערבים לאדם בתחילת לימודו, מדוע, אפוא, תימצא בהם לפתע המתיקות?

אבל למרבה הפלא, כך היא המציאות. כאשר האדם מתחיל ללמוד תורה, בתוך זמן קצר הוא חש במתיקותה ונמשך אחריה.

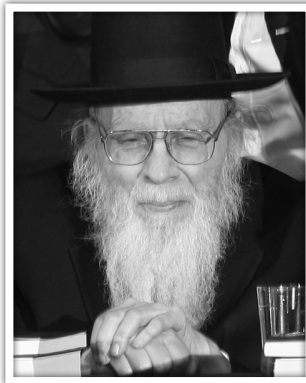
ואלו הם מעשים שבכל יום. בן תורה המחליט להתחזק בלימוד התורה וללמוד בשקידה, הרי שלאחר הקושי הראשוני ימצא בעצמו את הטעם הערב והמתוק שבדברי התורה.

אל ראש ישיבת תורה ודעת ב"ב, הגאון רבי גדליה

שור זצ"ל, הגיע אחד מתלמידיו, וביקש את עצתו. הוא סיפר כי ככל שניסה ללמוד עדיין איננו מרגיש מתיקות בלימודו, ובשל כך נתפס לייאוש והוא חש שאינו מסוגל להמשיך.

במקום להשיא לו עצות ולתאר באזניו את גודל המתיקות האצורה

המשך בעמוד הבא <<<

לשון 'כריסו' ו'מעיו' ביחס לדברי תורה, הלא היה מתאים יותר לומר שהתלמיד חכם ממלא את ראשו בש"ס ופוסקים, או את ליבו. מסבירים בעלי המוסר, שבדומה לכרס, שגם כאשר היא מלאה ושבעה, אין המילוי הזה מתקיים לאורך זמן וכעבור זמן מה יחזור הרעב טיפין טיפין, כך גם בתורה, מילוי של מוח ולב אכן לא ניתן למלא מהם, משום שתמיד יש מקום להכניס בהם עוד ועוד דברי תורה, אבל מילוי כמילוי של כרס ניתן למלא מהם - כאשר האדם מתמלא סיפוק והנאה מנעימות התורה ומתיקותה. עם זאת, בדומה למילוי הכרס, שאינו מתקיים לעולם, גם מילוי זה ממתיקות התורה אינו מתקיים לעולם, ועל האדם לשוב ולמלא עצמו ממתיקות התורה שוב ושוב על ידי עמל תמידי בתורה.

"וכל ששבירת היצר גדולה - הזכייה גדולה, ואצל כל אדם כך הוא. כמו שאמרו חז"ל (מגילה ו, ב) "יגעתי ומצאתי", דהיינו שהדבר ישנו אלא שיש מעכב, וכששבורים את המעכב מוצאים את הדבר, ועיקר הזכייה בדרך מציאה, על ידי שיגע ועמל ושבר את המעכב".

(מכתב מאליהו כרך ב' מאמרי התשובה)

היסוד של מכאן ואילך יערב לכם

הכלל העולה מכל האמור, שהדרך להשגת מתיקות התורה מתחילה דווקא בלימוד התורה בלא מתיקות. כלומר, יש להתחיל ללמוד על אף שעדיין אין הדברים מאירים ושמים ועם הלימוד תבוא המתיקות.

וזאת יש לזכור, כי הקושי שיש בתחילת הלימוד הינו זמני, והוא מתבטל על ידי הלימוד עצמו.

מהתבוננות בדברי חז"ל מצאנו כמה טעמים לעניין זה. ידיעתם, תתן את ההבנה בלב האדם כי הקושי חולף כהרף-עין, וכל שעליו לעשות הוא לגשת ולהתחיל בלימודו - ותיכף ומיד תתנוצץ בו מתיקותה של תורה.

א. התורה הקדושה בת מלך היא ולא תתן אהבתה לכל רואי פניה מיד בפעם ראשונה

הטעם הראשון הוא: התורה, שהיא ישות רוחנית תמימה, כמו שמוצא בזה"ק (ח"ג ע"ג א) "הקב"ה ואורייתא כולה חד", אינה מעניקה את עצמה לכל התופש בה, אלא רק לאלו העוסקים בה

בחובה של תורה, הורה רבי גדליה לתלמיד להיכנס עמו לחדרו, שם הושיבו על יד השולחן והחל ללמוד עמו בחברותא. משך שעה ארוכה ישבו, וללא דיבורים צדדיים, פשוט למדו סוגיא בגמרא. "אינני יודע להסביר כיצד אירע הדבר" - סיפר התלמיד לימים - "אך לאחר שעה קלה כבר פגה ממני העצבות והייאוש נמוג אט אט והלך לו. תחתיהם החלו מתפשטות בקרבי מתיקות ושלימות שאי אפשר להסביר, וכשסיימנו ללמוד, כבר הייתי מלא במתיקותה של תורה".

וכך השיב ה'שפת אמת', כאשר נשאל על דברי המשנה באבות (פ"ו מ"ד): "כך היא דרכה של תורה, פת במלח תאכל ומים במשורה תשתה ועל הארץ תישן... אם אתה עושה כן אשריך וטוב לך, אשריך בעולם הזה וטוב לך בעולם הבא" - כיצד יתכן שהאוכל פת במלח וישן על הארץ, יהיה מאושר בעולם הזה? נתן ה'שפת אמת' את עיניו בשואל והשיב בשאלה: "כבר ניסית?..."

"וכל אשר יוסיף ללמוד כן יוסיף לחפץ ללמוד עוד. ובאהבת התורה ישגה, ויחשוב הלואי שיוכל לא לישן ולא לאכול, רק כל הימים וכל הלילות לייגע ולעיין ולשתות בצמא את דבריה"

(הגר"ח מוואלוז'ין, רוח חיים פ"ו מ"א)

להפוך את המתיקות הארעית לקבועה

אך זאת יש לדעת, בל נטעה לחשוב כי כל מה שנדרש הוא רק לחוש פעם אחת את מתיקות התורה, ומכאן ואילך יהיה הלומד כשיכור מיינה של תורה.

אין זה כך. גם המתיקות הזו, מטבע הדברים ומתחבולתו של היצר, נמוגה עם הזמן. ורק כאשר יתגבר האדם על עצמו וימשיך ללבות את האהבה הזאת, ויעמול ויתמיד ללמוד עוד ועוד, אז יצטרפו כל הרשמים שבלב ממתיקות התורה ותיקבע אהבתה בליבו, עד שברבות הימים לא יוכל עוד לעצור עצמו מלדבוק בתורה ולהתענג במתיקותה. ולא זו אף זו, גם אם יאלץ לפרוש מתלמודו לזמן מה מחמת אונס או מחמת טרדות הזמן והפרנסה, עדיין יהיה רושם אהבתה ומתיקותה חקוק בליבו לעד.

הגמרא בבבא מציעא (פב ע"ב) מספרת על רבי אלעזר ברבי שמעון שהיה אומר "שישו בני מעי ושישו", ומשורש זה צמח הכינוי לתלמיד חכם: 'מילא כריסו ש"ס ופוסקים'. וידועה השאלה מדוע ננקטה

אבל התשובה היא פשוטה: הוא אינו רעב לתורה ולכן לימוד התורה שלו הוא בגדר ספק 'אכילה גסה'. הוא אינו מלא שאיפה לדעת, להתעלות, ללמוד עוד

ועוד, ומשכך, אין זה פלא שאין בלימודו כל מתיקות. הדרך לרכוש את הרעב הזה לתורה, שתיביא למתיקותה, מבוארת בחלק השני של ביאור הגר"א שם: "אך כאשר נפשו רעבה, שמשותק ומתאוה לעסוק בתורה, אפילו כל מר מתוק לו, מחמת שיגע בה מאוד, וציער את עצמו עליה". מחמת שיגע בה מאוד! אין די לשבת בנחת ושלוה וללמוד לפי מראי המקומות

שהונחו לפניו, אלא יש לעמול, לעבוד קשה! לאמץ את מוחו להבין, לטרוח ולהתייגע בהבנה! כך יזכה למתיקות כזו ש'אפילו כל מר מתוק לו'.

ההשקעה בעמל התורה, מוליכה אצל העמל השתוקקת עצומה, עד שנעשה אצלו כל מר - מתוק. השתוקקות זו מביאה את האדם לעריבות בלימודו, וככל שיתרבה הקושי, ותגדל ההשקעה - כך תרבה מתיקות התורה. וכפי שכתב החזון איש (קובץ אגרות ח"א, ב): "אחר העמל נפתח שער אורה חדש, אשר השכל מתענג ללא קץ". "הא למדת, שאין דברי תורה נבלעין אלא במי שהוא עיף להם" (תנא דבי אליהו זוטא, פ' יד)

ג. שתרגילנו בתורתך

מפי ראש ישיבת חברון, הגאון רבי דוד כהן שליט"א, שמענו יסוד נכבד נוסף בענייננו: התשוקה והחשק ללימוד התורה, קיימים ונמצאים בנפש כל

אדם מישראל, ולאמיתו של דבר היה עליו לחוש בהם גם בטרם החל בלימוד התורה, אלא שכל עוד לא החל האדם בלימוד התורה, נפגם טעמה בעיניו מחמת שהתרגל להבלי העולם הזה. וכך כתב בפירוש שיח יצחק (להגר"י מלצאן בעל שביתת השבת) שבסידור הגר"א (על ברכות השחר, 'ותרגילנו בתורתך'): "כי הנפש הישראלית יש לה בעצם רצון ותשוקה ללימוד התורה, רק החסרון הוא מה שמרגיל בעצמו לדברים הפכיים, וכענין שאמרו

אם חפץ האדם להרגיש את מתיקות התורה, לא ילמד באופן של 'חטוף ואכול' לגרוס ככל שיותר, אלא ילמד לאט ובמתניות, כדי לתת לטעמים המתוק של דברי התורה להיכנס אל נפשו.

חז"ל (עי' ירושלמי ברכות פ"ט ה"ה) 'אם תעזבני יום - יומים אעזבך'. כי כאשר מרגיל אדם את עצמו בדברים בטלים וליצינות, בא לו תשוקה עזה לזה, אשר לא יוכל למוש ממנה, ולהיפך הוא מי שרגיל בלימוד התורה, משיג לזה תשוקה עצומה וחשק נפלא,

וכך כתב בתפארת ישראל (אבות פ"ג מ"ח): "התורה הקדושה בת מלך היא ולא תתן אהבתה לכל רואי פניה מיד בפעם ראשונה, ולא תגלה סודותיה רק למי שדיברה עמו פעם ושנים". נמצא אם כן, שכל עוד לא החל האדם ללמוד כראוי, התורה עצמה מונעת ממנו את הרגשת טעמה ועריבותה, מפני שהתורה "בת מלך היא" ואינה נותנת את אהבתה לכל עובר ושב. רק לאחר שהחל האדם בלימוד התורה בדרך קבע ובכובד ראש כראוי למעלת התורה, אזי מגלה היא לפניו את מתיקותה. ולא עוד, אלא שמשעה שעסק בה האדם, התורה בכבודה ובעצמה מבקשת עבורו שישגי את סודותיה, וכמו שדרשו חז"ל (סנהדרין צט ע"ב) על הכתוב (משלי טז, כו): "נפש עמל עמלה לו" - "הוא עמל במקום זה, ותורתו עומלת לו במקום אחר", ופירש רש"י: "שמחזרת עליו, ומבקשת מאת קונה למסור לו טעמי תורה וסדריה, וכל כך למה - מפני שאכף - שכפף פיהו על דברי תורה".

ב. העמל - תנאי למתיקות

לפעמים, גם אם האדם אכן יקיים את אשר דיברנו עד כה, ויתחיל ללמוד כראוי, עדיין לא יגיע אל אותה מתיקות נכספת. ומדוע? מפני שאין לו ענין בלימוד התורה.

אדם שבע אינו תאב לאכול, ולכן אף אם יאכל את המאכלים הערבים ביותר - לא יהנה מהם הנאה של ממש, ולעתים אף יקוץ בהם. כך - אדם שנפשו שבעה מהנאות העולם, אינו משתוקק להנאה רוחנית, ולכן אף אם יעסוק בתורה - שהיא הנאה הרוחנית הגדולה ביותר - לא יהנה ממנה הנאה ממש, ובודאי שלא ירגיש את מתיקותה. ולעתים, עלול הוא גם למאוס בה, חלילה וחס.

כדברים האלו כתב בביאור הגר"א על הכתוב במשלי (כז, ז): "נפש שבעה תבוס נפת, ונפש רעבה כל מר מתוק", וזו לשונו: "כאשר לא יחפוץ האדם בהגיון התורה, אז אינו טועם המתיקות, ואז תבוס נופת. אך כאשר נפשו רעבה, שמשותק ומתאוה לעסוק בתורה, אפילו כל מר מתוק לו, מחמת שיגע בה מאוד, וציער את עצמו עליה".

כלומר, בכדי לחוש את המתיקות, על הלומד להיות רעב ללימודו, לשאוף ולהשתוקק לכך. או אז, כאשר הרעב לתורה יתגבר בקרבו ונפשו תבקש למצות את עומק הדין של שנים אוחזים בטלית, הרי שכאשר ילמד את הסוגיא הזו, יהיה זה מתוך רעב וצימאון אשר - כדברי הגר"א

- ממתקים אפילו את המר, לא כל שכן את המתוק מדבש... יש לדעת, שענין זה הוא אחד המכשולים המרכזיים בדרכו של בן ישיבה. יושב לו הצעיר מול הגמרא שלושה סדרים ביום, ובאזניו מהדהדות בנות

קול חדשות וישנות המבשרות על מתיקותה הנפלאה של התורה הקדושה, אבל מה יעשה והוא יכול להעיד עדות נאמנה שבפועל אין זה כך. הנה, הוא עצמו יושב וממלא סדרים שלמים, ואינו חש שום מתיקות, לא כדבש ואפילו לא כתפוח.

חשיבות יתירה נודעת להכרת אוצרותיה של תורה, גם קודם השגתם בפועל, וכפי שסיפר מרן הגר"ח קנייבסקי שליט"א, שעם כל בניו למד את כל הששה סדרי משנה' עוד קודם בר-מצוה שלהם, ועם אחד מהם אף למד דף גמרא מדי יום, והספיקו לגמור את כל התלמוד בבלי' קודם הגיעו למצוות. "אינני יודע כמה הם זוכרים מזה" - אמר מרן שליט"א - "אבל רציתי שהגמרות לא תהיינה זרות להם. שתהיה להם ידיעה בכל העניינים".

ה. לשבור את הפחד הדמיוני

ישנם כאלו, שבשעה שהם ניגשים ללימוד התורה, מתעוררת הרגשת קושי בלבם, והם חוששים להתחיל בלימודם. אולם אם תשאלו אותם "היכן היא בדיוק נקודת הקושי"? לרוב לא ידעו להשיב על כך.

וכי קשה ללכת כמה פסיעות לבית המדרש, ולזכות בשכר הליכה? לא, אלא אם כן מדובר בזקן המתהלך על משענתו... האם קשה לשבת על יד הספר הסגור? בודאי שלא. לפתוח את הספר? אין קל מזה. מעתה מה טורח יש לקרוא את הכתוב, האם אינו יודע לקרוא?! אכן, בודאי שבהמשך הלימוד יש יגיעה ועמל בהבנת הדברים לעומקם, בהתגברות על הנטייה לשטחיות ובלביון הדברים באר היטב. אולם לרוב קושי זה כלל איננו מרתיע את האדם מהלימוד, אדרבה, הוא נחשב בעיניו לאתגר מהנה!

מתברר אפוא, כי הקושי הגדול הנדמה ללומד בטרם החל ללמוד, איננו אלא דמיון שוא. היצר הרע מתאר בלב האדם כאילו לימוד התורה הוא צוק גבוה ובלתי ניתן למעבר, בעוד שלאמיתו של דבר מדובר בפעולות פשוטות למדי, שאין כל קושי בעשייתן. מה שמוטל על הלומד הוא - לשבור את המחיצה הדמיונית שהוצבה לפניו. בדמיונו מראה לו היצר חששות ופחדים המרתיעים אותו ומונעים ממנו לחוש במתיקות התורה. אולם אם ידחה אותם מעליו וייגש ללימודו, הרי מיד כשיפתח את ספרו ויתחיל ללמוד, יגוזו כולם כרגע, ולשמחתו יגלה כי אכן אין שמחה כשמחת התורה, וכל חששותיו כלא היו.

ו. אין הקב"ה נותן חכמה אלא 'לחכימין', למי שיש בו חכמה. רק לאחר שהתחיל בלימודו, אז זוכה טעם נפלא נוסף מצינו בדברי הגמרא (ברכות נה ע"א): "אין הקב"ה נותן חכמה אלא למי שיש בו חכמה, שנאמר (דניאל ב, כא) 'יהב חכמתא לחכימין ומנדעא לידיעי בינה'... דכתיב (שמות לא, ו) 'ובלב כל חכם לב נתתי חכמה'". נמצא, שבטרם התחיל האדם ללמוד, אין הוא זכאי כלל לחכמת התורה ואף לא יחוש בעריבותה, שהרי אין הקב"ה נותן חכמה אלא 'לחכימין', למי שיש בו חכמה. רק לאחר שהתחיל בלימודו, אז זוכה הוא ל"הביאני המלך חדריו", למתנת שמים של חיבור לתורת ה', כמו שאמר בגמרא (ע"ז יט ע"א): "בתחילה נקראת על שמו של הקב"ה ולבסוף נקראת על שמו, שנאמר (תהלים א, ב) 'בתורת ה' חפצו ובתורתו יגה יומם ולילה'". הוסיף ואמר לנו הגאון הגדול רבי אריה פינקל זצוק"ל, כי מכיון שמתיקות התורה מגיעה מכח החיבור לתורת ה', "כי ה' יתן חכמה - מפיו דעת ותבונה", על האדם להכיר את ערך התורה ולדעת את חשיבותה. יש להתבונן במושגי היסוד של אמונת ישראל: לדעת שהעולם נברא בשביל התורה, להבין את מיעוט ערכם של ישראל

ועל כן אנו מבקשים 'ותרגילנו בתורתך'". מדבריו מתבאר, שמתיקות התורה קיימת בעצם בנפש כל איש מישראל, אלא שכדי להגיע אליה צריך שירגיל האדם את עצמו בלימוד התורה, וכשילמד ויעמול בתורה, מאליהן יתעוררו בנפשו תשוקת התורה ומתיקותה!

וכך כתב בספר החינוך (מצוה תצא): "יאמרו החכמים שרוב ההרגל הוא מה שאחר הטבע, כלומר, כי כמו שהטבע יכריח האדם למה שהוא מבקש, כן ההרגל הגדול חוזר בו כעין טבע קיים, וכריחנו ללכת בדרך ההרגל לעולם". ומרן החזון איש כתב (קובץ אגרות ח"א אגרת ח'): "אמנם לא קל הוא לקבוע לימוד שקידתו, אבל הכובד הוא רק כרגע, והקובע בהסכמה גמורה ללימודו, חיש מהר יסורו ממנו כל הכובדים, ואין עונג בעולם כשקידת התורה"...

הוסיף בזה הגר"ר יצחק ירוחם בורודיאנסקי שליט"א, שלענין זה יש תועלת מרובה שירגיל האדם את עצמו ללמוד בזמנים מסודרים וקבועים, כדוגמת סדרי הישיבה, משום שבכך הוא מקיים "שתרגילנו בתורתך", ומונע מעצמו את קושי שבירת ההרגל. אמת, יש מגדולי הדורות שהיו לומדים בלי "להסתכל על השעון", שהרי מצות לימוד התורה היא בכל רגע פנוי, אולם כאשר בא האדם לקיים "ותרגילני בתורתך", עליו להרגיל את עצמו על ידי זמנים קבועים שבהם יעסוק בתורה.

ד. באורך נראה אור

על הכתוב (תהלים לו, י): "באורך נראה אור", פירש הגר"ח מוואלז'ין (רוח חיים פ"ו מ"א): משל לאדם שנכנס לבית גנזי המלך לקבל מאוצרותיו, ומן החדר החיצוני הוא רואה חדר פנימי המואר באור יקרות, וחפץ להיכנס אליו. נכנס לשם, והוא רואה חדר פנימי יותר, מוצף אור מופלא לאין שיעור, וכך הוא הולך ונכנס וככל שהוא מעמיק להיכנס, רואה הוא חדר לפניו מחדר, מואר יותר

ומופלא יותר מקודמיו, וכל חדר מלא באוצרות יקרים לאין ערוך מן מהראשונים. אבל, אילו לא היה נכנס מלכתחילה אל החדר הראשון, לא היה יודע מאומה אודות האוצרות הרבים שבחדר הפנימי, ואילו לא היה נכנס אל החדר הפנימי, לא היה זוכה לראות בקיומו של החדר שלפני ולפנים, וכן הלאה.

כך הוא - מפרש הגר"ח מוואלז'ין - גם בלימוד התורה. בתחילה אין האדם יודע את גדולתה ועומקה של התורה, ומתחיל ללמוד מעט מזעיר, וככל שהוסיף דעת בדברי תורה, מגלה הוא כמה מתוקים דברי התורה וכמה רחבה ועצומה היא, וחפץ לדעת ולהשיג עוד ועוד. נמצא, ש'באורך נראה אור', באור דברי התורה שלמד האדם, הוא מגלה אורות נוספים ועצומים.

מעתה מתבאר, שכל עוד לא התחיל האדם לעסוק בתורה, עדיין לא הרגיש כלל את מתיקותה, ועדיין אין לו מושג על אוצרותיה. אולם כשיתחיל ללמוד ולחשוף את אוצרותיה, מיד ירגיש את אור התורה, ויתעורר בלבבו הרצון להוסיף ולהשיג מדברותיה, עד ששאיפתו היחידה תהיה ליכנס חדר לפניו מחדר בעסק התורה - "אחת שאלתי מאת ה' אותה אבקש, שבתי בבית ה' כל ימי חיי, לחזות בנועם ה'..."

אין בכך משום סתירה למה שאמרו חז"ל (שבת סג ע"א): "ליגמר איניש, והדר ליסבר", שכן אין כל שייכות בין קצב הלימוד ובין צורתו; אף כאשר לומדים מתוך הבנה והסבר, יש מהלומדים שממהרים ביותר, כביכול אינם חפצים אלא לסיים את הענין או המסכת. חיפזון זה איננו מוסיף מאומה להספק ופוגם מאד בטעמו של הלימוד. אדרבה, יש ללמוד מתוך אוירה של נחת ושמחה, בידיעה כי כל תיבה מדברי התורה הם האושר האמיתי לנצח נצחים.

"ומתוך האור וטוב לעינים לראות את השמש" (קהלת יא, ז) - "מתוך האור של תורה, ואשריהם תלמידים שעניניהם רואים הלכה מלובנת ומחוורת על בוריה" (רש"י)

לפני יציאת מצרים ואת הדרגה אליה התרוממו במתן תורה, ולהתבונן שוב ושוב מה הם 'תורת אמת' ו'חיי עולם'...

וכך שח לנו הגאון הגדול רבי יצחק שיינר שליט"א:

אף אם יאכל האדם מאכל משובח באיכותו ונפלא בטעמו, אם יבלע אותו בבת אחת, לא יחוש כל טעם. כשרוצה האדם לחוש בטעמו של מאכל, נוהג הוא להשהות את בלעו בפיו, כדי להתענג על מתיקותו.

כך גם בדברי תורה. אם חפץ האדם להרגיש את מתיקות התורה, לא ילמד באופן של 'חטוף ואכול' לגרום ככל שיותר, אלא ילמד לאט ובמתינות, כדי לתת לטעמים המתוק של דברי התורה להיכנס אל נפשו.

לסיום, שח לנו הגרא"צ שליט"א על כבוד הבריות של רבנו וכבוד ת"ח כפי שראה אצלו.

"מדהים לראות עד היכן הייתה זהירותו בכבוד הבריות. עקבת אחר תשובותיו והבחנתי כשהוא מצטט אחרונים אפילו מבני דורו ומקשה עליהם לפעמים קושיות עצומות, מעולם הוא לא מסיק בלשון 'ודלא כפלוני' או 'ואין הלכה כדבריו' וכדו' אלא כותב את ההשגות ולא מסיק כלום, ועל הקורא מוטל להבין הכוונה.

"בלתי ניתן לסיים מבלי להביא את העובדה על יהודי ת"ח בלונדון שבתקופה מסוימת היה מגיע למו"ז דבר יום ביומו עם שאלות בהלכה והיה דן לפניו ואף היה רושם את תשובותיו. לאחר תקופה החליט הלה להו"ל ספר מכל הפסקים שרשם ממו"ז, הלה עבד על הספר זמן רב וקרא לספר בשם "שו"ת הגרי"ש אלישיב שליט"א". כשנודע הדבר למו"ז חרה לו הדבר מאוד, כי הרי בענוותנות מעולם לא הסכים להדפיס את תשובותיו באופן רשמי. אולם, לאחר שהבין כי הלה השקיע זמן והון רב, החליט מו"ז לא לאכזבו אולם תחת השם "שו"ת הגרי"ש אלישיב שליט"א" שיקרא לו שם אחר, מו"ז בירר ושמע שהספר נמצא עדיין בכריכה, ובירר מיד כמה יעלה לו להחליף כריכות ולרשום שם אחר, ואכן מו"ז הוציא מכיסו הפרטי את כל סכום החלפת הכריכות ושילם למחבר כדי שיוכל להחליף את כל הכריכות ללא כל נזק. כמו"כ בירר מו"ז אם יוכל להיות למחבר עוד נזקים ח"ו, ורק לאחר ששמע שזה הנזק היחיד נרגע מו"ז ואכן המחבר קרא בסוף לספר "השיב משה".

(מתוך המבשר תורני תשע"ז/יעקב הייזלר)

אני נשארתי לעקוב עד הסוף, התחבאתי שלא יראו אותי וראיתי שאחרי שגמר להוסיף יד לילדים עוד לפני שהילדים עזבו את חדרו ועוד לפני שהחליף את האצבעות כבר התחיל ללמוד כשירו השמאלית עדיין מצביעה בתוך הגמרא הוא כבר למד בקול רם, כשהילדים עדיין לא הספיקו להתחיל לצאת מחדרו".

עובדה נוספת ומעניינת אנו שומעים במהלך השיחה המיוחדת: "בצעירתי כשהייתי בשבת עם משפחתי בבית מו"ז, היינו אמורים במוצ"ש ללכת ביחד עם מו"ז לבר מצוה. בינתיים ישב מו"ז ליד השולחן והנה בשמונה ורבע אני רואה אותו לובש את החליפה בכדי לצאת מהבית, אמרתי לו "הרי סיכמנו שיוצאים בשעה שמונה וחצי לבר מצוה?" ענה לי מו"ז אני הולך ל'אהל שרה' ולא לבר מצוה, לא הבנתי את דבריו, ואמרתי לו פעם נוספת שעכשיו כבר שמונה ורבע ועוד מעט צריך לצאת, הרים מו"ז את קולו ואמר לי: "חמש דקות הלוך, חמש דקות חזור וחמש דקות לימוד לא כדאי? ועוד לפני שהספקתי לקלוט מה הוא אמר, כבר שמעתי את הדלת למטה נסגרת... ככזו תקיפות ככזו חוזקה... ולא ניסה בכלל לראות איך אני מגיב. מזמן כבר היה בחוף, ושלא תטעו בשמונה וחצי כבר הוא כבר היה בבית בחזרה, חשבתי שאחרי המשפט הזה אולי עכשיו הוא כבר יתעכב שם עוד איזה חצי שעה... אולם כמסוכם הוא חזר בשמונה וחצי אז יצאנו לבר מצוה.

"מעובדה זו למדתי שמלבד ניצול הזמן, הוא העדיף את הלימוד האיכותי ללא כל הפרעות ב'אוהל שרה' אפילו אם זה יהיה פחות זמן, מאשר ללמוד יותר זמן בבית שזה לרוב עם הפרעות כבוד הבריות

הבונה על האמת והצדק
 כבונה על צור חלמיש.
 הבונה על השקר וההבל
 כבונה על החול.

(רמב"ם)

מפי רבנים

כך הלכתי יחד עם מרן הרב שך, מהישיבה עד הבית, צעד אחר צעד, ומרן זצ"ל חושב וחושב בלימוד. רק כשהגענו הביתה שם רבנו לב שאני סוגר מטרייה ספוגת מים. הוא ננער באחת ואמר: "כיסית אותי במטרייה?..."

שביבי הנהגות, עובדות ומעשים טובים מחיי רבותינו מרן החזון איש זי"ע ומרן הגרא"מ שך זי"ע,

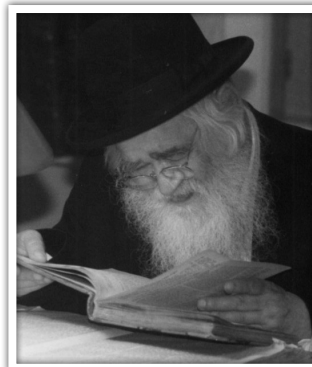
הרה"ג רבי שמואל ברוך גנוט שליט"א

רבבות אברכים בני תורה, מכל החוגים והעדות, מקדישים את חייהם ללימוד התורה אליבא דהלכתא. קיום ההלכה היא נר לרגלם, והם עמלים כדי לדקדק בכל תג ותג, "סעיף קטן" וחומרה. המימד הישיבתי, הרוח התורתית העדינה, הרצון לרדת לשורשי המידות הטובות ולרוכשן, התחושה שלומדי התורה הם "מלאכים בין בני אדם", יחד עם הלבוש החרדי, המוכיח על כי אנו לגיונו של מלך מלכי המלכים הקב"ה, השמרנות, החומות מרוממות הנפש, הכל נזקף לדמותו המפוארת של רבינו בעל "חזון איש" זי"ע, שעמל, בעדינות ובשקט הנפשי העמוק והמזוכך שלו, להחדיר, להשריש, ליצוק תוכן, עד שהכל נראה לכאורה כה טבעי ומוכן.

עד מלאות לו 55 ישב רבנו החזון איש זצ"ל בעירו ליטא, והסתגר בדלת אמות של הלכה. הוא לא נשא בשום משרה, לא היה מעורב בעסקי הציבור ומיעט לקשור קשרים גם עם גדולי הלמדנים בני דורו. את כל כוחותיו ועתותיו הוא השקיע בלימוד התורה, בעוד אשתו נושאת בעול הפרנסה. רק בשנים האחרונות לישיבתו בליטא,

כאשר התגורר בוילנה, התוודע לכמה מחשובי הרבנים, וביניהם למרן הגאון רבי חיים עוזר גרודזינסקי זצ"ל, רבה של וילנה, שעמד על גדלותו המיוחדת כתלמיד חכם מופלג.

יהודי נמוך קומה, צנוע וענו, התהלך לו ברחובות המועטים של העיירה בני ברק. "חזון איש" לבש במשך תקופה מכנסי חאקי, כי לא היה לו כסף לקנות מכנסים טובות יותר", סיפר

לי הגה"צ רבי אליעזר בן דוד שליט"א, שהתגורר בעצמו בבית מרן זללה"ה במשך כשנתיים. "חזון איש היה אדם שתקן. הוא ישב ושתק ולא דיבר כשלא היה צריך. כשהיה צריך לגשת לעמוד השליח ציבור, ביארציט של אמא שלו, הוא היה רועד מפחד", סיפר הגר"א בן דוד שליט"א, בשיחתו לפני כשנה בישיבתנו, ישיבת "אור התורה" באלעד.

אדם שאינו מדבר בפני ציבור, מפאת חרדתו הטבעית לישא דברים בפני קהל. יהודי שהילך בצדי דרכים, הוציא את חיבוריו בהצנעת שמו, ללא משרה רבנית תורנית כל שהיא, והנה- הפך הוא כליל את עולם התורה וההלכה, עד שגדולי עולם הכניסוהו, בטבעיות פשוטה, לרשימת מוסרי התורה.

בקובץ דברי שיח מובאים דברים שאמר מרן רשכבה"ג הגרא"ל

שטינמן שליט"א: "זכינו בתקופתנו לראות את פני מרן החזון איש זצ"ל, שהיה נשמה גבוהה מאד, שלא לפי המצב והדרגה של הדור, ונשלח מן השמים כדי שירומם ויגביה את כל הדור, והיה ממש מבהיל בגודלו בתורה, שהיה יגע ועמל בעמל שאין דומה לו בכל חלקי התורה, ועל ידי זה רומם ממש את כל בני הדור, יותר מכל אותם שקדמו לו". וכך סיפר אחיינו מו"ר מרן הגר"ח קניבסקי שליט"א: "בימינו נעשה מהפך ביחס החשיבות לבחורי הישיבות, בזכות החזון איש, שהגיע לבני ברק כשהתגוררו בה רק שלושים משפחות, והוא עשה את המהפך. וכיצד עשה את המהפך? בכך שישב ולמד, ועצם הלימוד שלו השפיע... והוסיף מרן שליט"א: "עד שהחזון איש החדיר את חשיבות בני הישיבה, היה קשה למצוא נערה שתסכים להינשא לבן ישיבה".

"החזון איש כישף אותי לתורה"...

באמצע חודש אייר של שנת תש"י, כאשר הנער בן ציון פלמן היה בגיל 14, הגיע לבית החזון"א עם קבוצה של ילדים מתל אביב להתברך מפיו. היה זה כאשר למד בתל אביב ליד בית הוריו. ובאותה תקופה הקימו ראשי צא"י ארגון ארצי שנקרא בשם "הנוער האגודתי", שמטרתו היתה לקבץ את הילדים שבערי הארץ בזמני הפנאי, כמו שעות אחר הצהריים והערב, וימי שבת וחג, והיו מלמדים את הילדים הלכה ומוסר, ומעסיקים אותם בפעילויות מעניינות. והמטרה בכל זה היתה למשוך את הילדים לבית המדרש, שלא יתחברו בזמן הזה עם הילדים בשכונה, שבביתם לא שמרו תורה ומצוות, והיה חשש שיושפעו מהם לרעה.

בן ציון פלמן הצעיר, לקח את כל הילדים שהיה אחראי עליהם ב'נוער האגודתי', ונסע עימם לבני ברק, אל מעונו של החזון"א, לזכות להתברך מפי קודשו. הילדים נכנסו בהתרגשות גדולה לביתו של החזון"א, כולם עמדם בשורה ועברו לפניו אחד אחד, כאשר כל אחד זוכה להתברך בברכת חייו מהחזון"א.

לאחר שכל הילדים קיבלו את הברכה, ניגש רבנו בעצמו אל החזון"א להתברך מפיו. וכאן אירע הפלא - החזון"א מתמהמה... אינו מברך כמו שעשה אצל כל הילדים, אלא הוא תופס את כף ידו של הנער - הבחור בן ציון פלמן, מביט בתוך כף היד כשתי דקות, מסובב את היד ושוב מביט ביד, כך עברו להן כמה דקות, דקות יקרות מזמנו של החזון"א. ובמשך כל הזמן הזה עומד לו הבחור הצעיר, אשר כף ידו נתונה בתוך כף ידו של "אנך העולם" מביט המשך בעמוד הבא 222

ותמה על החזיון הגדול הזה.

אחרי כמה דקות פותח החזו"א את פיו, ואומר: "בחור כמוך מקומו בישיבת פוניבז', ביום ראשון הקרוב תלך ללמוד בישיבת פוניבז'". לימים סיפר הגרב"צ פלמן זצ"ל על רגעי ההוד הללו, ואמר: "איני יודע מדוע הביט החזו"א בכף ידי, האם משום שהיה בקי בחכמת כף היד, או משום שרצה לקרבני ולהראות לי אותות של חיבה, או משום שניהם גם יחד. אבל מה שברור הוא שברגעים הללו הרגשתי קירבה עצומה אל החזו"א, כפי שלא חשתי עד אז מעולם".

דברי החזו"א שנחשבו אצלו כנבואה, נתקבלו אצלו מיד ללא עוררין. וכך חזר באותו ערב לבית הוריו, מתוך החלטה שאכן ביום ראשון הינו נכנס ללמוד בישיבת פוניבז' כתלמיד מן המניין. הוריו שמעו

מפיו את דברי קודשו של החזו"א, ועל החלטתו לעשות ככל היוצא מפיו, בתחילה אמר לו אביו: "עתה זהו אמצע הזמן וכבר כולם מסודרים עם חברותות בישיבה, ובוודאי יהיה לך מאוד קשה להתחיל עכשיו ללמוד בישיבה חדשה, כדאי לך להמתין עד זמן אלול תש"י, ואז להיכנס לישיבה בתחילת הזמן". "אבל" - טען בן ציון הצעיר להוריו - "גם החזו"א יודע שעכשיו זהו

אמצע הזמן, ובכל זאת הוא אמר לי להגיע עתה לישיבת פוניבז'... הוריו ראו שאכן הוא נחוש בדעתו, ובטוח בדבריו של החזו"א, נתנו לו את ברכת הדרך, והנה בן ציון הצעיר עלה והתעלה למדרגות רמות, כאשר את חייו התורתיים הוא חב למרן החזון איש זצוק"ל. בתחילת זמן קיץ תשי"א כשנכנס אל החזו"א, פנה החזו"א בחיבה אל תלמידו הצעיר שכה דבק בו, כממתיק סוד, ואמר לו: "אתה צריך להיות תלמיד חכם גדול - זה היעוד שלך, בא ואלמדך דרך בלימוד שבה תוכל לעלות מעלה".

והחזו"א מתחיל לפרט: "עתה לומדים בישיבה מסכת נדרים, בהתחלה תלמד את הסוגיא רק גמרא עם ר"ן, בלא שום מפרשים ראשונים או אחרונים, תחזור על הסוגיא שוב ושוב כ-10 פעמים, עד שתראה שכל פרטי הסוגיא ברורים לך היטב-היטב. כך תעשה כל השבוע, וביום שישי תבוא אלי, ואראה לך איך ללמוד הלאה". ביום שישי נכנס אל הקודש, ללמוד ולהתלמד. הוא נכנס אל חדרו של החזו"א, שקם מכסאו, הוציא מהארון גמרא מסכת נדרים, ואמר "בוחר'ל, בא שב לידי". הבחור בן ציון הזדרז והתיישב. החזו"א פותח את הגמרא, שם את ידו על כתפו של הבחור, ואומר "בוחר'ל, בא ונלמד יחד".

הבחור מתחיל לקרוא את הגמרא עם הר"ן, וכאשר קרא את ההווה אמינא של הגמרא, עצר אותו החזו"א והתחיל להדגיש ולבאר בנעימות ובניגון את הסברא שסוברת הגמרא בתחילה. אחר כך כשהגיעו למסקנה, חזר החזו"א והסביר מה סוברת עתה הגמרא, ומה שונה הסברא הזו מההוא אמינא, וכל זה מתוך בהירות

ומתיקות עצומה. וכשסיימו ללמוד, אומר החזו"א "אתה שומע בן ציון, כך תלמד, ורק כך תלמד!". כך חזר הדבר ונשנה כמחצית השנה, במשך כל זמן קיץ של אותה שנה, שנת תשי"א.

כאשר סיפר הגרב"צ פלמן זצ"ל את הסיפור הזה, שנים רבות לאחר מכן, אמר: "החזו"א למד בהתלהבות עצומה, בניגון ובנעימות גדולה. ואני הרגשתי באותו זמן בחוש שקורה לי משהו, בכל מילה שיצאה מפיו של החזו"א, הרגשתי כעין מעמד מתן תורה שנאמר בו 'אם יוספים אנחנו לשמוע את קול ה' אלוקינו עוד ומתנו'. ומאותו לימוד קיבלתי גישמאק בלימוד, שלא היה זכור לי עד אותו יום. החזו"א פשוט כישף אותי לתורה!".

הכל מתחיל ונגמר ביגיעת התורה

קשה להכיל, לתמצת ולשרטט, את דמות הנפילים המיוחדת של רבנו החזון איש זללה"ה. אך דבר אחד ברור הוא, שהכל החל ונגמר בעסק התורה האין סופי של מרן זי"ע. לימוד תורה בהתמדה עצומה, יגיעת התורה שאין כמותה, בריבוי שעות לימוד ובאיכות שעות הלימוד, בעומק גדול, ביגיעה גדולה ובמסירת כל כוחות הגוף, הנפש, המחשבה והלב, להבנת הגמרא והראשונים.

החזון איש זי"ע לא עלה על מיטתו, כי אם היה כח בידו לסגור את הגמרא ולהיכנס למיטה, הרי שניתן לנצל את הכח הפעוט לכאורה הזה, לעוד דקותיים של לימוד תורה. הוא היה לומד עד כלות כוחותיו ממש, ואז נרדם, או נופל שדוד על משמרתו, אוגר בחטף כח ליום הבא, יום חדש של עמל התורה. בזמן מלחמת תש"ח, כשהפגזים שרקו מכל עבר, ראו כוחות הפלמ"ח דמות שוכבת על ספסל. הם ירו באויר וגילו יהודי, ששכב עטוף בסדין, כדי שלא יופרע מהרעש המיותר מסביב, והתייגע על הבנת דברי הרשב"א הקדושים.

על החזון איש זי"ע רק שמענו, ולא ראינו. אך את גדולי עמלי התורה בדורינו, מרן רבנו בעל אבי עזרי זי"ע, ראינו כולנו. רב רבנו, אבי הישיבות ומנהיג עולם התורה, שהגיע למדרגתו מתוך תוככי הגמרא הקדושה. עמל התורה של רבנו הגרא"מ שך זצוק"ל נודעת בשערים. שנה תמימה בעליית עזרת הנשים בעיירה ליטאית שכוחה, עם גמרא בבא בתרא ורשב"א קרוע. אשה רחמניה אחת היתה מביאה לו אוכל מביתה, בשעה שהרחובות התמלאו ברוסים וגרמנים, שנלחמו זה בזה, והרב שך הצעיר היה יורד לנהר בכל יום שישי ומכבס את החולצה והמכנסים היחידים שהיו לו. באחד מימי שישי ראתה אותו אישה אחת, הביטה בחולצתו הדהויה והשחורה וגערה בו בחומרה, כיצד בן ישיבה לא מתבייש ללכת עם חולצה כל כך עלובה. התנצל אליעזר מנחם והבהיר שזאת חולצתו היחידה. ריחמה עליו האישה והביאה לו במתנה שתי חולצות, ומאז במשך עשרות שנים, הכיר הרב שך זי"ע טובה לצאצאי אותה האישה ודאג לשלם משכורת חודשית לאברך, כדי שילמד חברותא עם נכדה. ועם כל הקשיים העצומים, אמר רבנו זי"ע שהיתה זאת השנה המאושרת בחייו.

מ"מ ראש העיר באלעד, ידידי הרב שמואל גרוסברד, מספר: זכורני שליוותי את מרן זצ"ל ל"שיעור כללי" שעמד למסור בישיבה. כל הדרך לישיבה, בעודו צועד בכבודות לאיטו, היה אחוז שרעפים, חושב על השיעור. היו מספר פעמים שהרב שך היה נעצר, חושב וחושב, ואז אומר: "אני חוזר הביתה, יש לי קושיה על ה"שיעור

המשך בעמוד הבא <<<

אנחנו לעזרתך בכל ענין ונושא בדרך לעלות מעלה מעלה.
צוות מורחב של 'מוקד הישיבה' לעזרתך בכל יום בשעות הערב
בין השעות 7:30 ל- 10:30 בערב ★ שיחת חינם

1-800-20-18-18

אנחנו לשירותכם במוקד הישיבה

הבחור לבד כבר מקבל את ההחלטה הטובה ביותר עבורו, כשאנחנו רק עומדים מהצד ועוזרים לו לחשוב בצורה ישרה, בלי להתבלבל מהפרטים הרבים ומהרגשות שסוערים בלבו.

"בחלק גדול מהמקרים אין בכלל צורך בפתרון. כל מה שהבחור צריך לשמוע זה את האמת: שהוא לא היחיד שמתמודד עם הקושי הזה, ושהוא חווה תהליך נורמלי שכל בחור ממוצע חווה אותו. הרבה פעמים זה לבד מוריד את כל הלחץ, ומאפשר לבחור להתמודד בצורה טובה יותר עם המצב הקיים.

"ישנם מקרים שבהם המשיבים במוקד כן צריכים לייעץ, והם עושים זאת מתוך הניסיון הרב שיש להם בתחום החינוך, אחרי אלפי שיחות עם בחורים שחלקם מתמודדים עם אותן בעיות בדיוק. אנחנו קצת מכוונים את הבחור, ובדרך כלל זה מספיק בשבילו כדי להיחלץ מהמצוקה ולהתקדם הלאה בחיים".

1-800-20-18-18

או בטל': 073-7078388

עם פתיחת זמן חורף בישיבות הקדושות, תוגברו קווי הטלפון ב'מוקד הישיבה', במשיבים נוספים, אברכים בעלי ניסיון עשיר בשדה החינוך, שיושבים מדי ערב על יד הטלפונים במוקד הישיבה, ומשיבים לרובבות פניות בשנה, במגוון רחב של נושאים העולים מחיי היומיום של בחורי ישיבות מכל הגילאים ומכלל המגזרים.

נשמח לסייע לכם בכל הנושאים ובכל התחומים. מבחור שמרגיש שהוא מאבד את החשק ללמוד, או בחור שקשה לו מאוד לקום בבוקר, ולפעמים קשיים חברתיים כמו בחור שאין לו חברים או כזה שיש לו יותר מדי חברים והוא נסחף אחריהם פעם אחר פעם.

• על כל שאלה יש לכם תשובה?

"העניין הוא שלא תמיד צריך תשובה. אדרבה, בדרך כלל אין צורך לתת תשובה. כל מה שאנחנו צריכים זה לעזור לבחור לנתח את המצב עם הניסיון שיש לנו, ובסייעתא דשמיא אנחנו מסייעים לו לראות את המעלות והחסרונות של הצדדים השונים. בדרך כלל

<< המשך מעמוד 19

גדול, ברור ונהיר, בהערכה הראויה ללומד ולימוד התורה הקדושה. וכך כתב לו החזו"א: "על דבר האמצעים להצלה, יש מקום עיון והשקידה על אתר, להבריחם ולהוציאם משוביהם הצליחה ביותר מהשתדלות רחוקות. ובהיות שכוחותינו מצומצמות, ואם מוציאים אותם במקום אחד נחשכות במקום אחר, צריך לדון בקפידה יתירה על המטרה הרצויה, וכמו בקנין הכסף והרכוש אין ההשתדלות רק פרעון חוב, וחלילה לחשוב כוחי ועוצם וגו', כן השתדלות הצלת נפש רק מצוה, אבל צריך לזכור שאין בכוחינו לעשות מאומה, רק במעשינו אנו מעוררים שערי רחמים שמעשה ידינו יכוננו את המבוקש. ומי שמתפלל ומרבה תחנונים על ההצלה, הוא פועל יותר מהמשתדל. אך הדבר צריך שיקול, בדמקום דההצלה פשוטה במעשה, הרי הוא עובר על 'לא תעמוד על דם רעך', ומי שרואה אדם טובע בנהר ויכול להצילו ואינו מציל ועומד להתפלל שינצל הרי זה שופך דמים. אבל אם אין בידו להציל ואינו מתפלל על הצלתו, הרי זה מונע מלהציל, אף שיעשה השתדלות להצלה, לא מפני שמקווה להציל רק רדוף אחר רחמי לב. וכבר אמרו חז"ל 'גדולה תלמוד תורה יותר מהצלת נפשות' ואילמלי דוד עוסק בתורה, אין יואב על הצבא, וכשם שאיברי האדם מתחלקין לפעולותיהן, עין רואה ואוזן שומעת וידיים עסקניות, כן העם כולו הוא כנוף אחד ואישים נפרדים בו וכל איש צריך למלאות תעודתו, ואם היו בני תורה עוסקים בתורה לאמיתתה, היו מצילים ילדים הרבה ואנשים רבים מהרהורי עבירה וכפירה וכיוצא בזה בשפע קדשם בהשתפך רוח טהרה בעולם, ובסביבות בעל תורה אמיתי הדבר ניכר לעינינו השפעה מרובה על אנשים הרבה, מה שכל השתדלות מעשית לא תשיגנה. וכמו כן יש רשמים על הרחוקים שאין עין הרואה מרגשת בהם לדקותם".

"ואם היו בני תורה עוסקים בתורה לאמיתתה, היו מצילים ילדים הרבה ואנשים רבים מהרהורי עבירה וכפירה וכיוצא בזה בשפע קדשם בהשתפך רוח טהרה בעולם!!!"

כללי", וזהו, הוא חזר הביתה כדי ללבן שוב את הסוגיה... שקיעותו בלימוד היתה מדהימה. הוא היה לכאורה חי עם הסביבה, מחייך ונעים לכולם, אך באמת - ליבו ומוחו היו כל הזמן בסוגיות, עד שלעיתים היית צריך "לנער" אותו כדי שיחדול לרגע ממשבשותיו. באחד הימים ליוויתו אותו מהישיבה לביתו. ירד גשם סוחף ונשאתי מטרייה מעל ראשו. כך הלכנו יחד, מהישיבה עד הבית, צעד אחר צעד, ומרן זצ"ל חושב וחושב בלימוד. רק כשהגענו הביתה שם רבנו לב שאני סוגר מטרייה ספוגת מים. הוא ננער באחת ואמר: "כיסית אותי במטרייה? יישר כח גדול! תודה רבה!..."

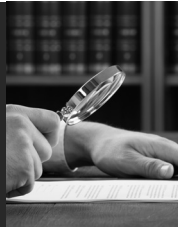
מספר ידידי הרה"ג רבי ישראל מאיר פלמן שליט"א: אחד ממקורבי מרן החזו"א זצוק"ל היה סבי הגרא"י רוטשטיין זצ"ל, מנהל בית היתומים דיסקין ועסקן ציבורי, שהיה תלמיד חכם וירא אלוקים מופלג. סבי הגרא"י רוטשטיין ניהל אמנם גם בית חרושת וביצע עסקים מסועפים. אך הוא עשה את תורתו עיקר ומלאכתו עראי, ובכח שקידתו רכש ידע עצום בש"ס ופוסקים וכתב בתמידות מערכות עמוקות בפילפולי דאורייתא. בשנות קום המדינה רעשה ארץ בפרשת 'ילדי טהרן'. ילדים ניצולי השואה הגיעו לארץ ומרשיעי הברית העבירו לשמד רוחני. סבי הגרא"י רוטשטיין הציע להפגין ולהקים קול זעקה גדול, להרעיש את העולם כולו על העוול המחריד שנעשה ל'ילדי טהרן' ע"י ראשי המדינה, והוא שטח את הצעתו בכתב בפני מרן זצ"ל.

מרן החזו"א איש השיב לו במכתב (שפורסם בספר הזכרון 'ברכת אברהם', ש"ל לזכר הגרא"י רוטשטיין, עמודים כו-כו), וכתב לו: "אחרי השיקול בהנידון, הוחלטה שלילה מצידי מטעם הכמוס, למרות אהבתי ואהדתי לטהרת לבבם ולהבת רוחם ומסירות נפשם למען התורה והמצוה לחלום מלחמת מצוה".

כעבור זמן פנה שוב הגרא"י רוטשטיין אל החזו"א איש וכתב לו על העניין. מרן זצוק"ל השיב לו במכתב מפורט, כאשר כל הקורא את דבריו הקדושים, מדקדק בהם ומעיין בהם היטב, זוכה לאור

אני מבטיח לך שאני יודע מה קורה בשמים... הוא זעק בקול גדול!

במבט בוחן
הרב בנימין בירנצוויג

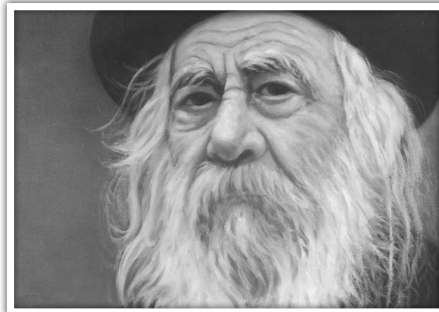
מעשה זה קרה לפני עשרות שנים, באחת הישיבות בארץ היה בחור כשרוני מאד, עיקר מעלתו היתה בזיכרון העצום לו הוא זכה במתנת שמים, וכל מה שהיה לומד היה נחקק במוחו היטיב, וספר שהיה עובר עליו בפעם אחת היה זוכרו מתחילתו ועד סופו, כאחד ששינן את הספר הזה 70 שנה.

והנה טרגדיה...! יום אחד קם הבחור משנתו בבוקר, והוא מרגיש שהוא אדם אחד, אחרי קצת זמן הוא קולט שהוא שכח את כל מה שהוא למד והוא נהיה כאחד האדם!! ומאותו יום הוא היה צריך ללמוד ולשנן היטיב כל דבר כדי לזכור ולהבין כאחד האדם, והבחור הזה נשבר מאד... שוו בנפשכם את גודל שברו: בחור שידע את כל התורה, שט בים התורה, והנה תאניה ואניה!

בלב נשבר פנה הוא למרן הסטייפלר הקדוש ושפך את מרירות ליבו, אמר לו מיד הסטייפלר: 'אדם לעמל יולד וזהו עיקר לימוד התורה ביגיעה, ורק כך קונים את התורה בקנין נפש'. הבחור המשיך להתחנן לסטייפלר שיברכהו שלכל הפחות יזכה לזכור את התורה בבהירות נפלאה, ענה לו הסטייפלר בגערה: 'וכי רצונך שאקלל אותך, אני דרכי לברך אנשים ולא לקלל, זכירת התורה ללא עמל אינה ברכה כלל מאחר ומפחיתה מגיעת התורה מעלתה ושכרה.'

...

נמצאים אנו עכשיו בפתחו של 'זמן חורף' זמן ארוך של יגיעה ועמל התורה בהיכלי הישיבות הקדושות. מטבעו

של תחילת זמן זה, שהוא נושא בחובו 'התחלות קשות' לכל מיני בחורים, יש המתקשים לחשוב על אורכו, יש שצבעי האפרפר של מזג האוויר מאפררים את מזג רוחם עד כמעט משבר, יש שחווים כל השנה קשיים בלימודם ועתה בפתחו של זמן זה ארוך הקושי מתעצם מהחשש שלא יוכלו לעמוד במאמץ הארוך.

עלינו לדעת! כל ניסיון וכל קושי הבא בלימוד התורה בין אם הקושי הוא תמידי בגלל בעיות של כישורים וכדו' או זמני בגלל סיבות אלו ואחרות המעכבות ומונעות ומסיחות דעת מהלימוד - שכרו רב מאד! וכמה מרוממת ומעודדת הידיעה כי שעה של לימוד מתוך נסיון וקושי גורמת נחת רוח מיוחדת לאבינו שבשמים! אך צריכים גם לדעת כי הלימוד מתוך עמל ויגיעה ובפרט כשהוא מגיע בקושי והתגברות - הוא הסולם להתגדל בו ולזכות לסיעתא דשמיא מיוחדת. הגאון רבי ראובן יוסף גרשנוביץ זצ"ל אמר פעם בשם מרן הרב שך זצ"ל: 'הוא אמר פעם לחתן בר מצוה שהתאונן בפני שכישרונותיו חלשים, והשיב לו: דע לך שבצעירותי היה לי 'ראש של קרש' אלא שהעיקר ההצלחה היתה ע"י העמל וההתמדה ולא בכח הכשרונות! (לעבדך באמת ח"א עמ' רא)'. מסמרות אלו קבע לנו גם מרן הגאון רבי אלחנן וסרמן זצ"ל בקובץ אגרותיו (ח"א עמ' קטז) 'שהדרך להגיע לשלמות בתורה

'אני מבטיח לך אני מבטיח לך!' הוא קרא בקול גדול! האנשים במקום הרימו גבה, נוסח כזה והטון בה היא נאמרה לא היו מורגלים כלל בפי האומרה...

מילים נחרצות אלו, יצאו מפיו הקדוש של מרן הסטייפלר זיע"א... מה שהוסיף עוד למה שהיה מקובל בפי כל, כי רוח הקודש אופפת את רוחו הטמירה והנשגבה... וכך היה המעשה:

בחור שלמד באותה תקופה באחת הישיבות בארץ, היה בחור חלש מאד בכישרונו, וקשה קליטה באופן חריג, מה שגרם שחבריו היו צריכים ללמדו ברמה של ילד צעיר, בתחילה למדו עמו חומש, ואט אט התקדמו אתו בלימוד המשניות, וכשהגיעו ללימוד הגמרא הקושי היה גדול...

ואז הגיע שעת המשבר של הבחור, הוא ראה את חבריו צוללים בים התלמוד, מתפלפלים ומתעמקים בכל שורה וסברא של הגמרא ודברי הראשונים, והוא... בשביל להבין כמה שורות בגמרא... עמל יזע וְתִמְצִית הַדָּם... הוא שקע אט אט ביאושו, וענן של שברון ואפסיות אפף את ישותו ודמותו. חבריו החליטו שחייבים לעשות מעשה ולהצילו, והחליטו לקחתו למרן הסטייפלר שרק הוא בכח תורתו יוכל לחלצו ממצבו.

וכך הם הגיעו לביתו תל תלפיות ברחוב רשב"ם בבני ברק, נכנסו לבית והמתינו בחדרת קודש לתורם להיכנס לקודש

פנימה, כל מי שזכה לעמוד על מפתן חדרו של מרן הסטייפלר ידע להיעד על חרדת הקודש שאפפה את הבאים, כולם ידעו כי כאן יושב איש מורם שראשו מגיע השמימה ועיניו רואות מעבר לעיני בשר ודם, אבל גם הם לא ידעו עד כמה הדברים אמיתיים ומוחשים... כשהגיע תורם נעמדו הם על מפתן חדרו של הסטייפלר, והוא הרים את עיניו הקדושות, ואז... נשמעה מפיו אותה זעקה: 'אני מבטיח לך אני מבטיח לך!'... הוא לא הכיר את הבאים, לא שמע את משאלתם, וכבר חרף את פסקו ברוח קדשו!!

והנה הם מתחילים להתקרב לעבר שולחנו, ואז... המשיך הסטייפלר ואמר לו: אני מבטיח לך, שבשעה שאתה מתגבר על קשייך והנך מתיישב ללמוד תורה, בו ברגע אומר הקב"ה לכל פמליא דילה 'שתקו עתה כי ברצוני לשמוע לימודו של בני פלוני אשר בא לו הלימוד מתוך קושי ונסיון גדול!' סיים הסטייפלר, והבחור יצא מהחדר כולו בהתרוממות רוח גדולה על מה שזכה לשמוע מבלי שהיה צריך להשמיע.

...

ועוד מעשה, ממש אותו מעשה רק שהוא הפוך מן הקצה אל הקצה שקרה עם מרן הסטייפלר, והמסר העולה ממנו חד כתער כעולה מן המעשה הראשון:

למחרת שוב ראה הסבא את אותו בחור קופץ על הגדר, לאחר תפילת שחרית, קרא הסבא מקלם לבחור הקופץ, והורה לו לארוז את הפציו ולעזוב את הישיבה

לכבוד עלון הישיבה!

אני בשיעור ב' ישיבה קטנה ולומד בעיר שאני גר, המרחק בין ביתי אל הישיבה - בהליכה הוא עשרים וחמש דקות, ובנסיעה באוטובוס זה קצת פחות, אבל האוטובוס עושה סיבוב ארוך ועוצר בתחנות רבות, הייתי רוצה לבוא לישיבה עם האופניים שלי, אלא שהמשגיח אוסר עלי לעשות זאת. אני מקשיב לו ולא מביא את האופניים, אבל זה מאוד קשה לי, ובעיקר כי אני לא בדיוק מבין למה אסור, זה הרי מאוד יקל עלי ועל בחורים נוספים אם יתירו לנו לעשות זאת.

גרשון

שלום וברכה, גרשון היקר!

אם תרצה אוכל במילה קצרה לנסות להסביר את דעתו של המשגיח, לאסור הגעה עם אופניים לישיבה, אך לדעתי יותר מועיל לדבר על הפרט השני שהצגת - הקושי למלא הוראות לא מובנות, כי ענין זה נוגע לעוד הרבה 'חוקים' בסדר יומו של בן ישיבה, שהרי באמת לא הכל אנחנו מבינים.

אך כאמור, ראשית אנסה בקצרה להסביר את דעת המשגיח בענין האופניים: הצלחתו של בחור בישיבה, תלויה ברמת השקיעות שלו במה

שקורה בתוך כותלי הישיבה, ורק במה שקורה שם, בלי להיות מעורב כלל בנעשה בעולם בחוץ. כשיהיה לך אופניים בישיבה - ואם יהיה לך, בוודאי יהיה לעוד כמה בחורים - אתם כבר לא שקועים רק במה שקורה בישיבה, בשניה אחת אתם בחוץ, האופניים יעזרו לכם, - או יותר נכון יפריעו לכם, - להסתקרן בכל דבר ולו הפעוט ביותר שמתרחש מחוץ לכותלי הישיבה, וממילא אתם יוצאים מהלימוד. שלא לדבר על נסיעה הלך או חזר מהישיבה בקבוצות, שעלולה להיות מנוגדת לאורח החיים המכובד של בני ישיבה - בני מלכים. יתכן, גרשון, שכשאתה קורא את הדברים אתה אומר לעצמך: 'על מה הוא מדבר, אני ממש לא בחור כזה, אצלי האופניים הם נטו כלי תחבורה לישיבה ותו לא, מעולם לא עלה על דעתי לצאת איתם מהישיבה, וק"ו שלא ליסוע עם עוד חבר'. נכון, גרשון, אני גם בטוח שאתה לא כזה, אבל כשהמשגיח מחליט על הוראה מסוימת, הוא המשגיח של כולם ולא רק שלך, אני בטוח שאם אתה היית הבחור היחיד בישיבה, הוא היה עושה לך חוקים אחרים לגמרי, כאלו שיהיו תואמים בדיוק לך ולמצבך.

עכשיו, ניגש לענין הכללי - 'קיום הוראות לא מובנות', ונקדים סיפור: גדר הקיפה את בנין ישיבת 'קלם', מידי בוקר היו הבחורים מקיפים את בנין הישיבה, כדי להגיע אל הפתח הראשי ולהיכנס אל הישיבה.

יום אחד, מביט הסבא מקלם מחלון ביתו, שהיה מול בנין הישיבה, ורואה את אחד הבחורים מתקרב לבנין, אך במקום להקיף אותו - כפי שעושים יתר הבחורים - החליט לקצר ולקפוץ על הגדר, ובכך לחסוך דקותיים של הליכה, למחרת שוב ראה הסבא את אותו בחור קופץ על הגדר, וכך עשה גם ביום השלישי.

לאחר תפילת שחרית, קרא הסבא מקלם לבחור הקופץ, והורה לו לארוז את חפציו ולעזוב את הישיבה, מקומך אינו כאן! פסק הסבא! כששמעו בני הישיבה על המקרה, נדהמו לשמוע על העונש החמור שנענש אותו בחור, והכל התלחשו מי יודע

אלו עוד דברים חמורים יותר עשה הבחור, ואולי הם גרמו לעונש החמור כל כך...!, כשמע הסבא את התלחשויות הבחורים, כינס אותם בהיכל הישיבה, עלה על הבימה ופתח בקולו ואמר: 'לא! אני לא שמעתי על עוד סיפורים לא ידועים, וכל מה שלוחשים אין זה אמת כלל! אלא מה כן...' - המשיך הסבא ואמר: 'כשאני ראיתי את הבחור הזה קופץ את הגדר פעם אחת, שניה ושלישית, הבנתי שבחור זה כבר עבר הרבה איסורים! אם בחור משנה את המסלול הרגיל שכולם הולכים בו וקופץ גדר אבנים, זה מלמד עליו

שהוא פרץ עוד כמה גדרים וסייגים בעבודת ה', כשאדם עושה 'קיצורי דרך' - הוסיף הסבא - מי יודע עוד כמה 'קיצורים' הוא מרשה לעצמו לעשות...!'. ואכן לאחר זמן מה הובררו הדברים, ושמעו על הבחור עוד ספורים שהוכיחו לעין כל את צדקתו של הסבא מקלם כאשר שלח אותו מהישיבה.

הספור הזה מלמד אותנו, שגדרים וסייגים נעשים ע"י הגדולים מאיתנו, לטובתינו, הם שומרים עלינו להישאר בתוך מסגרת ולא להיגרר אחר מפריעים חיצוניים שעלולים להוציא אותנו מהדרך הישרה, אל לנו להתייחס אל ה'חוקים' של המשגיח כ'משטר', או כמשהו מטריד, הבה נביט עליהם כ'גדר של שושנים' הנצרכת לטובתם של כלל תלמידי הישיבה, ולשמירה על המסגרת.

אם ננסה להבין כל חוק וכל הוראה, ונבחן אותה ע"פ שכלנו הדל, לא בטוח שנצליח להבין אותה וממילא יהיה לנו קשה לשמור עליה. אך אם נשכיל להבין שההוראות הללו נתקנו לטובתנו ולטובת המסגרת כולה, אזי ייקל לנו לקיימם, ואף נשמח בהם, וניווכח שהם אכן עוזרים ומועילים לנו.

כך תלמד להתחדש בלימוד התורה בכל עת!

משולחן העורך

לאורך זמן? האם כל אחד מסוגל לכך?

התשובה היא חיובית כמובן. אם ניתן לנו ציווי לעשות זאת, אות היא שמסוגלים אנו לכך, וכבר אמרו חז"ל שאין הקב"ה בא בטרוניה עם בריותיו, ושכל מצוותיו ניתנות לביצוע על ידי כל אדם אשר בשם ישראל יכונה.

הדרך להגיע לכך, היא להרגיל את עצמנו לשמוח בדברי תלמוד התורה. להעריך ולייקר כל פיסת מידע נוספת שאנו לומדים. להחשיב עד אין קץ כל מילה של תורה, כל עמוד גמרא, וכל 'דיבור המתחיל' ברש"י הקדוש.

כשאתה עוסק בלימוד התורה, הרגל את עצמך להתלהב מכל דבר חדש שנגלה לך. דמה לעצמך כאילו מצאת זה עתה אבן יקרה שמעתה תלווה אותך בכל יום ובכל רגע מחייך ואף לאחר שתעבור לעולם שכולו טוב היא תמשיך ללוותך, להגן עליך, להעניק לך אחיזה בתורתו של מלך מלכי המלכים, ולאפשר לך לעסוק בחכמתו יתברך.

כמובן שכל אחד יכול למצוא דרכים משלו כיצד לגרום לכך שיהיו דברי תורה חביבים עליו. אפשר לייצר אתגרים, אפשר לקבוע לימוד קבוע עם בחור חלש יותר, או לחלופין עם בחור שיאתגר אותך ויגרום לך להעמיק יותר ויותר בלימוד, אבל העצה הטובה ביותר היא לזכות להיות תלמיד חכם, וכידוע תלמידי החכמים, דברי תורה חביבים עליהם ביותר.

ועוד עצה טובה שהיא בעצם השלמה לזו שהזכרנו זה עתה: להקפיד על בהירות בלימוד התורה. לא לעשות לעצמך 'הנחות' בהבנת הנלמד. ככל שיהיו דברי תורה מחודדין יותר ויותר בפיק, גם הם יתחבבו יותר על לבך.

בהצלחה **העורך**

בימים שבהם מתחילה תחושת ההתחדשות להתפוגג, 'תחילת הזמן' כבר נעלמת לה, והשגרה האפרורית והשוחקת צועדת את צעדיה הראשונים, מאיימת לכבוש כל חלקה טובה בבית המדרש ובהווי הישיבה, זה הזמן לעצור לרגע, ולהתבונן במהותה של ההתחדשות, שכולנו אוהבים.

טבעו של האדם שהוא אוהב דברים חדשים, הן ברוחניות והן בגשמיות. כל אדם מרגיש טוב יותר כשהוא לובש בגד חדש, גם אם הוא דומה מאוד לבגדים הישנים שקדמו לו וכבר הלכו לעולמם. חבר חדש מסקרן יותר, מאכל חדש ערב יותר לחיך, בית חדש מרחיב את הדעת והלב ומכוננת חדשה מאפשרת לבעליה לדאות על כנפי השמחה וההתרגשות, ולהרגיש שהוא נמצא ברומו של עולם.

עסקינות. מסכת חדשה, חברותא חדש, ישיבה חדשה וכמובן גם חידוש נפלא בגמרא, או פלפול מורכב בדברי הראשונים והאחרונים בו משלב הלומד מחידושו ומעיר את הערותיו הבאות מעמל ויגיעה של שעות, ימים ואף שבועות.

חז"ל הקדושים לימדו אותנו שבכל יום ויום צריך אדם שיהיו דברי תורה כחדשים בעיניו. ההתחדשות וההתרגשות המלווה אותה, יסיעו לנו בלימוד עצמו, יאפשרו לנו להתרכז בצורה טובה יותר, ואף יצרכו את הנלמד בזכרוניו לאורך ימים ושנים.

צא וראה את המסכתות שלמדת בעבר בישיבה, וברוב המקרים תגלה שאת העמוד הראשון, את ה'תוספות' הראשון, הסוגיה הראשונה - אתה זוכר טוב יותר מכל מה שלמדת באותה מסכת. אבל איך עושים זאת בפועל? כיצד מצליחים לשמור על ההתחדשות

<< המשך מעמוד 21

דוגמה חיה לכך היה לנו בימינו: כשהגיע הבחור נתן צבי פינקל בחור אמריקאי משיקגו ללמוד בישיבת מיר, והיה חושש שמא לא יצליח להתברג בחברת העילויים של ישיבת מיר, אמר לו הראש ישיבה ר' אליעזר יהודה זצ"ל: דע לך נתן צבי! סוד ההצלחה בתורה ויראת שמים - תלוי אך ורק בעמל!!! אם תתאמץ ותתייגע - תהיה גדול בישראל!!!, ואכן כך עשה וזכה!

ויראת שמים אינה תלויה לא בכישורים ולא בגאונות, תכונות אלו נצרכות להבדיל רק באוניברסיטאות וכדו', לעומת זאת מה שנחוץ לבן ישיבה הוא: אוזן קשבת, שאיפה, ורצון להבין ולגדול! ואף הוסיף ר' אלחנן והתבטא לעת זקנותו (אור אלחנן ח"א עמ' כז) 'אפילו בחור בעל כשרונות בינוניים, מכיון שלמד בהתמדה שנים עשרה שעות ביום, מובטח לו שיצמח גדול בתורה, והוסיף שדבר זה למדתי מתוך הנסיון'.

צוות מורחב של 'מוקד הישיבה' לעזרתך בכל יום בשעות הערב
1-800-20-18-18
או בטל': **073-7078388**

בין השעות 7:30 ל- 10:30 בערב

שיחת חינם

צריך עיון

בברכות דף כ' ע"ב פליגי רבינא ורב חסדא אי הרהור כדיבור דמי או לא, ולרבינא הרהור כדיבור דמי. וצריך עיון דאם כן לרבינא כל אדם שהרהר איזה הרהור באמצע תפילתו, יחשב הדבר כהפסיק בדיבור בתפילה ולא יצא ידי חובתו, וכמובא בשו"ע או"ח סי' ק"ד ס"ו דהשח דברים בטלים באמצע תפילתו לא יוצא ידי חובתו, וזה אינו מסתבר. וצ"ע מה החילוק זה.

תשובות והערות יש לשלוח לפקס שמספרו: 077-555-8983 | יש לציין בכתב ברור את שם השולח, כתובת ומספר טלפון.

תשובות לגליון שעבר

כי המצווה הזאת אשר אנכי מצווך היום לא נפלות היא ממך ולא רחוקה היא. (דברים ל, י"א)
הנה ידועה דעת הרמב"ן שם שהפסוק הזה הוא על מצות התשובה שבזה עסקה הפרשה הקודמת וע"ז אמר הכתוב שקרובה היא מאוד בפיוך ובלבבך לעשותה. וצ"ע איך יתכן שהתשובה היא כ"כ קלה וקרובה הלא הרבה חלקים יש לתשובה כמבואר בר"י שערי בתשובה וביותר קשה שמשמע שמצווה זו קלה יותר משאר המצוות עליהם לא הזכיר הכתוב שהם קלים ומה שנה תשובה משאר המצוות ואדרבה הרגילות היא שתשובה היא מהקשות בעבודת ה'

הבה"ח יצחק פינק, יהודה שמעוני, יעקב ברוך ברילמן, שלמה אליהו, יצחק מלכה, אברהם שחר, נתן כהן, שלמה אדרי, שמעי וייץ, חיים הרמן ועוד, כתבו שדברי הכתוב "כי קרוב אליך הדבר מאד" אין הכוונה שהוא קל אלא שהוא קרוב והיינו שאין צריך לחזור ולטרוח אחריו והוא ביד האדם לעשותו כשירצה, הבה"ח יעקב ברוך דרילמן ועוד הוסיפו עפ"י הכלי יקר שמפרש שאעפ"י שכתב הרמב"ם שתשובה שלמה היא כשיבוא לאדם אותו החטא בדיוק ויתגבר עליו ואם כן אם עבר עבירה מעבר לים וכי לא תהיה לו תשובה עד שילך לשם, וע"ז אמר הכתוב כי קרוב אליך שאמנם תשובה שלמה היא כשיבוא לידו אותו נסיון אבל תשובה יכול לעשות בלא זה, ואם כן כוונת הכתוב "קרוב אליך" אינו על קלות התשובה אלא על זה שהתשובה קרובה אצל האדם שאם ירצה, תלוי דבר רק בו וברצונו.

הבה"ח י.ק. שמעי וייץ, שלמה ולדמן, שמואל ריינר ושלמה ברוורמן כתבו שאמנם בדרך כלל עשיית תשובה שלמה היא עבודה קשה מ"מ הא מציוני גבי רבי אלעזר בן דורדיא, שמע שאין לו תקנה הניח ראשו בין ברכו ובכה וע"ז אמר רבי יש קונה עולמו בשעה אחת וא"כ מציונו תשובה קלה שהיא נגמרת בשעה אחת וזה כוונת הכתוב.
הבה"ח דוד והב, שמואל יקיר ועוד כתבו דוודאי שהתשובה היא קלה אלא שהיצה"ר מראה לאדם כאילו היא קשה כדי להניאו מלשוב בתשובה.

כמו"כ נשלחו תשובות רבות נוספות למערכת, אנו מתנצלים בפני אלו שתשובותיהם לא הספיקו להיכנס לגליון זה. כמו"כ במקרה ומתקבלות תשובות אחרי המועד השולחים נכנסים להגרלה הבאה.

בהגרלה על שני כרכים משנה ברורה בהוצאת דרשו זכו הבה"ח יצחק פינק, והבה"ח ישראל אריה רוסוף, מבני ברק.

הבה"ח ינון אזולאי, א.מ. ישראל אריה רוסוף, שלמה ברוורמן, מיכאל טון, יעקב מייארס, ישעיהו לוי שמואל ריינר, שלמה ולדמן, צבי וינמן, אהרון קפלן ועוד, יישבו שאה"נ שעשיית התשובה בדרך שלמה היא קשה משום שצריך לעשות את כל סדר התשובה אבל התחלת מעשה התשובה אינה קשה. עוד הסיפו הבה"ח ישראל אריה רוסוף יעקב רייך ויצחק גודלסק דאדרבה התשובה היא קשה ומשום כך כותבת התורה שהתחלתה אינה קשה ובה מחויב כל אדם להתחיל וכשבא ליטור מסייעים בידו להשלים כל חלקי התשובה.
בדומה לזה כתבו הבה"ח ש.י.מ. יצחק שמעון קרריבר יעקב קופליק יוסי פרלמן ועוד דעיקר התשובה הוא שיכיר החוטא חטאו ויתוודה, וחלק זה של התשובה הוא בידו ואינו קשה משום שכל יהודי ביסודו וודאי אינו רוצה לחטוא וא"כ זה כוונת הכתוב כי קרוב אליך הדבר אמנם לתשובה שלמה עם כל חלקי התשובה זה כבר קשה.
והבה"ח יוסי פרלמן הוסיף עוד שזה אין צריך מעשה אלא זה בלב ואפילו מחשבה מועילה לו ולכן דווקא במצוות התשובה אמר הכתוב "כי קרוב אליך הדבר מאד".

אנחנו לעזרתך בכל ענין ונושא בדרך לעלות מעלה מעלה.
צוות מורחב של 'מוקד הישיבה' לעזרתך בכל יום בשעות הערב

1-800-20-18-18

או בטל': **073-7078388**

בין השעות 7:30 ל- 10:30 בערב ★ שיחת חינם

המוקד למני הישיבות מיסודו של אגודת אר"י
הישיבה

העלון מופץ לזיכוי הרבים, אנא הימנעו מקריאה בשעת התפילה וקריאת התורה

יוצא לאור ע"י ארגון אחינו רח' הקבלן 45 ירושלים טל: 02-5609025 | לקבלת העלון לפנות לכתובת הנ"ל | עורך: יעקב א. לוסטיגמן | מייל: dirshu@acheinu.co.il